Ч. 148 (14.979). Львів, субота 9. липня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація:
ЛЬВІВ РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060.
„ Банку Чеських Лєгіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-НИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

АНДРЕЄВ — ПРЕДСІДНИКОМ

центр. виконавчого комітету УССР на місце Петровського.

СОВІТСЬКУ УКРАЇНУ КОЛЬОНІЗУЮТЬ МОНҐОЛАМИ.

Уряд УССР утворив окремий комітет для відсвяткування 125-ліття уродин Шевченка. Декрет у тій справі підписав не Петровський лиш Андреєв як „виконуючий обовязки голови Ц. К. УССР". Цікаве, що про зміну на тім становищі не було ніякого офіційного комунікату — ходили лиш поголоски про арештування Петровського. (ПАТ).

Підчас святкування 15. роковин бурято-монгольської автономної совітської республики між партійними і державними достойниками було видно дуже мало бурято-монголів; ювилейні аґітаційні видання появилися здебільша в московській мові.

Виявляється, що населення республики складається тепер більше з напливового елементу; бурято-монголів переселено до інших совітських країв, здебільша до УССР (АТЕ)

Фінляндсько-естонське порозуміння проти СССР.

Совітська дипльоматія з несупокоєм слідкує за розвитком приязних взаємин між Естонією та Фінляндією; у тому зближенні добачують протисовітське вістря. Оба уряди мабуть хотять опрацювати плян широко закроєної спільної акції проти комінтерну, щоб унеможливити аґентам комінтерну діставатися на захід.

Французький суд не признав барсельонському урядові права

до еспанського золота, здепонованого в Парижі.

Париський апеляційний суд відкинув домагання барсельонського уряду, щоби йому звернути 40 тон золота, що його перед 7-ма роками еспанський держ. банк здепонував у французькому як застав за позичку. Це золото залишиться в Парижі, доки його зворот не наразить Банк Франції на те, що він буде мусіти заплатити його другий раз.

БРИТІЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛЬНИЙ АҐЕНТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО БУРҐОСУ.

Як говорять у льондонських поінформованих колах, брит. уряд наказав своєму представникові вернутися до Бурґосу та дав йому інструкції. Уряд взагалі не брав під увагу відкликання представника з Бурґосу.

ЛИШ КОМІТЕТ НЕІНТЕРВЕНЦІЇ МОЖЕ ПРИЗНАТИ НАЦІОНАЛЬНОМУ УРЯДОВІ ПРАВА ВОЮЮЧОЇ СТОРОНИ.

Уряд ствердив, що він сам не може признавати урядові з Бурґосу комбатантських прав, бо це входить у виключну компетенцію комітету неінтервенції.

АНҐЛІЙЦІ НЕ ПОГОДЖУЮТЬСЯ НА НЕВТРАЛІЗАЦІЮ АЛЬМЕРІЇ.

Комітет власників брит. торговельних кораблів, що плавають до Еспанії, заявив у комунікаті, що пристань Альмерія, яку ґен. Франко запропонував зневтралізувати є невистарчальна. В Альмерії є місце лиш на 7 кораблів, коли тимчасом тепер виладовує товари в червоній Еспанії 45 кораблів, а до 2-ох тижнів причалить дальших 50.

Таке саме сказав у парляменті прем. Чемберлєн; він підкреслив, що пристань Альмерії не є досить розбудована та що має слабий звязок зі запіллям. Він запевнив, що уряд не вирішить тої справи без порозуміння з парляментом.

27 жертв терору в Гайфі.

Хвиля терору в Палестині росте. Найбільше жертв принесли замахи в Гайфі: 27 арабів згинуло, 92 ранено з них 52 перевезено до шпиталю. Жидів згинуло 6, ранено 11.

Згинув м. ін. інж. Туніс, зять д-ра Вайцмана, голови жидівської аґенції та міжнародньої сіоністичної орґанізації.

ПОЛІЦІЯ СТРІЛЯЛА ДО ЮРБИ.

Заворушення викликав вибух двох бомб, що їх кинули на арабську каварню; дійшло до загальної стрілянини. Поліція дала кілька сальв у юрбу, не остерігаючи її. Зате арештовано 10-х поліцаїв.

В ЄРУСАЛИМІ.

У старій дільниці Єрусалиму кинув хтось бомбу на гурт арабів, згинув один араб, ранено 2 арабки і 5 арабів.

На самохід заступника брит. окружного комісаря у Назареті кинули бомбу, але вона нікого не ранила.

У жидівському селі Раанан вистрілив хтось кілька разів до таксівки, вбиваючи 1 жида і ранячи 2.

Арабські купці в Яффі замкнули крамниці на протест.

БРИТІЙСЬКИЙ УРЯД УЖИЄ ГОСТРИХ ЗАСОБІВ ПРОТИ ТЕРОРУ В ПАЛЕСТИНІ.

У звязку зі загостренням терористичної акції в Палестині, брит. міністр кольоній Мек Дональд дав ґубернаторові Палестини повновласть ввести стан облоги на цілому просторі, який йому підлягає.

У льондонських політичних колах твердять, що уряд вжие дуже гострих засобів, щоби спинити теперішню хвилю терору. Висилку 5.000 війська, що мало виїхати до Палестини в осени, приспішать. Британський кружляк, що плив до Мальти, завернувся з дороги до Гайфи.

Японський протест у Парижі у справі островів Парасель.

Японський уряд потверджує, що він переслав французькому урядові ноту з протестом проти окупації островів Парасель.

Японські урядові кола заперечили вістку з китайських джерел, немов би японський кружляк висадив десант на тих островах.

Останній акт.

ДОГОВІР МІЖ ПОЛЬЩЕЮ ТА ВАТИКАНОМ У СПРАВІ ПОУНІЯТСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ЗЕМЕЛЬ.

Львів, 8. липня 1938.

Сойм саме ратифікував договір між Польщею та Апостольською Столицею, яким Рим за 2 чи 2½ міліона золотих відступає польському урядові нібито своє право до земель і майна, що колись належали до Греко-Католицької Церкви та українського населення, яке творило цю Церкву. Польський уряд цим договором хоче: 1) начеб залеґалізувати те, що via facti сталося з б. уніятськими церквами та землями, 2) найдешевшим коштом набути для себе право власности на землі православних, колись уніятських церков. Найцікавіше, що справжній власник тих земель — а ним є без сумніву український нарід і та уніятська церковна орґанізація, яку він творить, не бере участи в акті договору. Сторони, що договорюються між собою, наче не знають, хто є цим дійсним та правним власником колишніх уніятських, нині православних церковних земель. Тому легко дійшло у них до порозуміння.

Трансакція, яку переводять між собою Польща й Ватикан, позірно має вигляд формально - правного акту. Лише біда в тому, що при цьому обидві сторони оперують правними фікціями, а не правно - реальними фактами.

Землі, що є предметом трансакції, в історичній дійсности належали до автохтонного українського населення та до тієї церковної орґанізації, яку цей нарід творив. Байдуже, що ця церковна орґанізація в ході історії змінювалась, а саме первісно була православна, потім греко-католицька, вкінці знову православна. Церковні землі чейже належали до **живих людей**, що творили дану церковну орґанізацію, а ті живі люди — завжди та незмінно належали до одного і того самого українського народу. Це є дійсне, вічне в історії, і цього факту не оминути ніякими софістичними правними формулками.

Але як і стати на чисто правний ґрунт, то чейже вихідними точками, що опреділювали правний стан цих церковних земель, треба признати передовсім IX. і X. том російських законів, які признавали за Православною Церквою право до земель, що були в її посіданні до світової війни, а ті закони й досі не втратили своєї обовязуючої сили. Другим рішальним ментом є польська конституція, що признає за Православною Церквою право власности до її майна, при тому таке саме, яке має, скажім, і римо-католицький костел. Третій, хоч нерішальний, зате цікавий момент той, що при цій трансакції зігноровано зовсім Православну Церкву, яка чейже істнує. Адже в цих 12.000 га, які стали предметом торгу, є тисячі гектарів землі і десятки церков, які дотовано в XIV. і XV. ст., або перед війною без сумніву за гроші православних, коли ще унії не було. Чи й вони є „поунійні" добра?

Очевидно держава завжди має право застосувати вивласнення церковних чи костельних земель. Але тоді вона обовязана власникові заплатити за вивласнений обєкт по його фактичній ціні. І нічого простішого не було, як приноровити цю процедуру і до українських земель. Можна було їх забрати, але треба було за них заплатити. Кому? Очевидно, тому **хто фактично та правно був і є власником цих земель.** А ним є одиноко та виключно український нарід і та церковна орґанізація, що її він у даному менті творить, себто Православна Церква. Досі уряд забрав від Православної Церкви округло 73 тисячі га землі. Якби вартість одного гектара землі оцінити тільки на тисячу золотих, то це творило би суму 73 міліонів зол

Очевидно, вигідніше було заплатити 2 і пів міліона, ніж 73.

Чомуж Рим зголився на таку невеличку суму? Ватикан свою претенсію до церковних українських земель базував тільки на формальному принципі, а саме на тому, що колись українці цих земель творили Греко-Католицьку Церкву. З того титулу у хвилині, коли ця колишня Греко-Католицька Церква перетворилась на іншу церковну організацію, Ватикан міг зголосити своє право, хай би й чисто формальне до відшкодування. І він це зробив та **відшкодування від царського російського уряду дістав повністю.** Через те тепер вдруге домагатись відшкодування властиво не було вже підстав, тим більше, що латинські костели на Холмщині й Підляші він факті таки заволоділи значною пайкою церковних земель і очевидно не дали за цю землю ані сотика. З тих причин Ватикан властиво не міг дорожитись при заключуванні трансакції: кожна сума, яку годився йому заплатити польський уряд, була для Ватикану начеб дарунком від поль. уряду, точніше сказати це була заплата за прислугу, яку Ватикан зробив польському урядові. Адже завдяки договорові з Римом витворилась омана леґалізації того стану, що повстав був при помочі доконаних фактів. І за цю саме прислугу, а не за право власности, Ватикан казав собі заплатити.

Може з фінансового погляду це і добра трансакція. Але з інших, передовсім релігійних міркувань вона не представляється дуже світло та є щонайменше ризиковна. Насамперед теперішнім договором не може захоплюватися Греко-Католицька Церква. Вона не тільки безпосередньо сама не дістала того, що колись творило її майно, але й бачить, що колишня приналежність до Греко-Католицької Церкви стала причиною нещастя для її братів, православних українців та привела до великого зменшення національного українського майна. Греко - католики зі сумом і прикрістю далі відчувають, як постпонують самий східний обряд, бож колишні греко-католицькі святині переробили тут і там на латинські костели, або їх просто руйнують і палять замість того, щоб їх з пієтизмом зберігати. А все це разом взяте ще й компромітує та підважує саму велику ідею зединення християнських церков: західно - католицької та східно-православної.

Адже не тільки православні українці, але й увесь православний світ ніколи не забуде того, яку ролю відограв Ватикан у акції позбавлювання українського православного населення його вікових прав до церковної землі. Це роля спільника, завдяки якому ціла справа виглядає так, начеб-то все було в порядку і нікому не сталась ніяка кривда. Нічого казати, що така роля пониэить авторитет римо-католицького костела в очах всіх тих, що хотілиб у церковній організації бачити заборолу найвищих цілей. А вже понад усякий сумнів теперішній договір Ватикану з польським урядом перекреслить великі пляни на зеднання з Римом всього Сходу Европи.

Не можна не відмітити ще й того, що нова трансакція Риму проходить у своєрідній атмосфері, яка витворилась у Польщі на національно-релігійному фронті. Цю своєрідність творить відома „місіонарська" праця військово-поліційних чинників у прикордонних повітах Волині. А ще більше — висилка православних священників та масове закривання, розбірка і палення православних, колись унїятських церков на Холмщині. Ця атмосфера кидає на договір Риму з Польщею таке понуре світло, що гадаємо, його Рим не міг собі бажати.

X.

Перемога і невидні вороги довкола.

Величезна маса людей по київських вулицях і площах! Лопотять полотнища червоних прапорів! Ліс портретів і плякатів! 14 орхестр гремлять на самому Хрещатику! Співають хори:

За вчителя, батька,
За рідного друга,
За Сталіна ми
Подаєм бюлетень..

А з другого кінця доноситься вже інше:

О, слався наш великий Сталін,
Вкраїни перший кандидат..

Гугнявлять меґафони, кричать у рупори з трибун, з автомобілів, з бальконів:

Хай живе великий російський нарід!..

Хай живе непохитний більшовик Нікіта Сергеєвіч Хрущов!...

Кричить нарід: у-р-р-р-а-а!...

Це в Києві, у столиці Совітської України святкують перемогу оцей самий „непохитний" більшовик" і всі його прибічники, члени політбюра, партійні секретарі, „славні наркомвнудельці", оті всі Осіпови, Сафронови, Вяткіни, Жаброви...

Та як же не святкувати?! 12. грудня минулого року на виборах до Верховної ради СССР приняло участь в голосуванні 97,8 відсотків усіх виборців, з яких за московських кандидатів голосувало тільки 38,1. Та що ж можна було вимагати від цих Станіслава Косьора та Ізраїля Леплевського? А ось тепер, коли прибули на Україну та пропрацювали там Нікіта Хрущов та Алексанлер Успенський, то і наслідки зовсім інші!... надзвичайні!.... блискучі!...

26. червня приняло участь у голосуванні 99,62 відсотків усіх виборців, (о, товариш Хрущов завжди боронить докладности до одної сотої відсотка!), з яких за московських кандидатів голосувало аж 99,60 відсотків..

Можна справді сказати наздогнав і перегнав і Косіорівське і всілякі там закордонні голосування!..

Та таки виходить — скаже хтось наївний, — що знайшлись такі відважники, які голосували проти? Цікаво хто вони?...

І здається нам, що при такому запиті закахикалиб оці браві капітани і ляйтенанти безпеки... О, товариш Хрущов добре знає, що 100 відсотків моглиб ще викликати підозріння за кордоном, а з цих хохлів безумно ніхто не проголосує „проти", ну і доводиться „для порядку" наказувати „наркомвнудельцам" голосувати проти...

Але недаремно в Москві є таке прислівя: „І на старуху проруха", трохи прорахувались і Хрущов з Успенським, замало мабуть вивчали свого часу аритметику, всі ці додавання та віднімання...

Бо, далебі, якже це виходить? За офіційними даними на 12. грудня 1937 року виборців по УССР нараховувалось 17,539.876, минуло з того часу аж шість місяців, може дехто і вмер, але мусілиж приєднатися нові виборці, що народжувалися 18 років тому за цілих шість місяців по всій Совітській Україні, аджеж збільшується населення „квітучого форпосту" СССР. А тут за офіційними даними на 26. червня 1938 року виборців по УССР нараховується тільки 17,536.486 тоб то на 3.390 менше ніж пів року тому, а не чути було, щоб на Совітській Україні були якісь епідемії чи масові недуги божевілля... А коли це наслідки тяжкої праці Хрущова та Успенського, то чи можна виявляти такі державні таємниці? Ой, чи похвалять за те в Москві?

Ну за це вже хтось відповідатиме, а покищо можна святкувати, можна трохи відпочити після праці... Ох, і любить же український нарід Хрущова, скільки довелося наслухатися вияснень цієї любови, справді ніби Сталін у Москві, а Хрущов у Києві... фотографії, привітання, похвали....

Що то значить переможець, що то значить перемога хоч і не 100 відсоткова, але в усякому разі 99 відсоткова...

Та якось не по переможному бренять голоси цих переможців...

Ось, наприклад, уступ з промови самого Хрущова: „Нам треба очищати країну від буржуазних націоналістів. Наша справа (цього самого очищення!) свята справа. І той, у кого здригнеться тепер рука, хто зупиниться на півдорозі, у кого колінки затрясуться перед тим, щоб знищити десяток, сотню ворогів, той піддасть революцію небезпеці. Хто збереже кілька ворожих життів, той загрожує заплатити за це сотнями, тисячами життів кращих синів нашої батьківщини!"

Цеж не врівноважена промова, впевненого переможця, це істеричний вереск, (а своєю комплексією Хрущов щось не подібний до якогось неврастеніка), вереск страху перед ворогами. І чого боятися? Здавалось усе, як на долоні. Тих ворогів, які не мали права голосувати, вже цілком знищено, і тільки сорок сотих одного відсотка ніби голосувало проти урядових кандидатів, та завдяки мудрій техніці „таємного" голосування вони ж відомі ці опозиціонери, (хай навіть будуть вони не „наркомвнудельці"), отже дати собі раду з ними дуже легко. Ні, зрозуміло, Хрущов боїться не цього дробу відсотку... він боїться цього „вірнопідданого" народу, народу, що радіє, що співає пісень на честь Сталіна, що славить його, Хрущова, що на кожному кроці кричить аж до хрипки „Ура"...

І всі вони, і другий секретар центрального секретаря Бурмистенко, і голова раднаркому Коротченко, і „славний чекіст" Успенський, і Щербаков, Осіпов усі вони кричать на гвалт, кричать, що треба вишукувати „ворогів народу", „викорчовувати" їх...

Тобто є невідомі вороги, вороги, що цілком добре законспірувалися, що назверх цілком льояльні, вірнопіддані...

Бо не можуть вони не знати, не памятати, як цей самий нарід кричав „ура", як цей нарід славив і Постишева і Косіора і Леплевського, а потім, як багато викривають ворогів серед народу... Та що говорити про ввесь нарід, але еліта його, але Центральний комітет компартії України минулої каденції, його політбюро — їх обрано по чистках, по перечистках, по вказівках з Москви і майже ввесь склад, як виявилось, це „вороги народу" і партійні секретарі, і голова Центрального виконавчого комітету, і голова раднаркому, і командувач військом, і начальник ГПУ, і народні комісарі, ну всі... а що ж робили ті, хто їх рекомендував, ручився за них, то і вони або сліпі до нічого, „ідіоти", або теж вороги?!

Ну розгромили тепер ніби верхівку, ну знищили безліч рядових членів цих буржуазних націоналістів... Алеж і року 1930 знищено ніби всіх, а підчас повстання 1931—1932 звідки взялись нові тисячі?!.... Знищено й їх ніби до

кінця... А на весні року 1937 знову нові тисячі!... знищено!... і знову нові!... знищено знову!... Як добре, як урочисто, як віддано Москві проходили вибори в грудні 1937 року до верховної ради СССР, яких „непохитних большевиків“ обирано тоді!... А скільки з них були замасковані вороги?!...

І чи можна після цього всього вірити всім украінцям з походження?!

І чи не примружують часом у Кремлі східні очі, поглядаючи на Чубаря, чи стовідсотково певні й оці Бурмистенки, Коротченки, Тимошенки?! Правда, вони стараються можна сказати з усіх сил, а чи не старалися свого часу всі ці Любченки, Гриньки, Балицькі, Євтушенки?! й ще як!..

А чи можна покластися цілком на всіх червоноармійців, бойців і командирів, хоч їх профільтровано, хоч їх пороскидано по всьому СССР, поза Україною, алеж з відки вони, алеж з українською землею, з українською мовою звязують якісь дивні нитки кожного українця.

І це всі оці кляті вороги народу, оті Шумські та Гриньки, що, підроблюючись під Ленінську національну політику, запровадили на Україні якусь суто націоналістичну, шовіністичну українізацію, українізацію, що охопила, заразила вже всіх українців, коли в Москві розібрали в чім справа.

І виходить, що має рацію цей „ідіот“ Косьор, коли казав, ніби все доросле населення на Україні непевне, бо все мріє про відірвання України від СССР...

Може і дають собі якусь раду з теперішними дітьми, зрусифіковуючи їх змалку, але коли вони виростуть, що буде далі? Єдиний спосіб — арештовуй, арештовуй, засилай і засилай, розстрілюй і розстрілюй. Але кільканацять міліонів дорослого населення, що з ним поробиш?

І нема певности в перемозі, нема впевнености у міцному становищі в істеричних вигуках Хрущова й Успенського, хоч ідуть численні арешти і розстріли, хоч усе населення славить їх, кричить їм „ура“, голосує за них, несе транспаренти, червоні прапори, бо бояться вони цього населення, бо бояться вони завтрашнього дня...

Так чи можна ж за таких обставин говорити про справжню остаточну перемогу Москви на Совітській стільки вже років заокупованій Україні?! Ні.

Гл. Л.

До моїх товаришок праці.

Дістаємо такий поклик до поміщення:

Подаю до відома всім Філіям і Кружкам Союзу Українок та всім членам Товариства, що дня 5 липня ц. р. в год. 5 попол. (себто в останньому дні законного двомісячного речинця) доручили мені розпорядок львівського воєвідського уряду про розвязання Центрального Українського Жіночого Т-ва „Союз Українок“ у Львові. Рівночасно львівський воєвідський уряд відкинув відклик Головного Виділу С. У. від розпорядку львівського городського старости з дня 6. травня ц. р. про припинення діяльности Т-ва. Залишається нам ще відклик від рішення про розвязання С. У. до Міністерства Внутрішніх Справ та опісля евент. заскарження рішення Міністерства до Найвищого Адміністраційного Трибуналу і — ясна річ — всі ці законні засоби, що стоять до нашого розпорядження, ми використаємо.

Але незалежно від висліду наших заходів у справі реактивування Товариства я прошу Вас задержати рівновагу і не падати на дусі. Важкі переживання не сміють ослабити наших духових сил. Гідно зносити удари, не схилити чола навіть у нещастю — ось обовязок дочок великої культурної Нації і ми цей обовязок виконаємо.

Прошу Вас теж не приймати ніяких самочинних рішень, не робити ніяких виступів на власну руку. Як довго розпорядок про розвязання С. У. не є правосильний, до того часу всі ми є членами Союзу Українок. З важкої проби ми вийдемо не розбиті й ослаблені, але скріплені, загартовані і сконсолідовані тільки тоді, коли збережемо суцільність українського жіночого руху.

Минулі два місяці обеднали нас тісніше, як довгі роки спільної праці. Всі ми почуваємось немов членами одної великої сімі, що переживає спільне горе. За цю Вашу сердечну журбу, за те Ваше велике привязання до Союзу Українок, а також за Ваше повне довіря до проводу, що виявилось у важких для Т-ва хвилинах, дякую Вам з цілого серця.

Я не сумніваюся, що в слушному, вже недалекому часі всі ми станемо знов у зорганізованих рядах до національної праці. Ніхто не знищить Ідеї, якій ми служили і якій дальше будемо служити

Мілена Рудницька.

Що сказав би про це все Реймонт?...

ІНТЕРВЕНЦІЯ ХОЛМСЬКО - ПІДЛЯШСЬКОЇ ДЕЛЕҐАЦІЇ В УРЯДІ І ЗАКОНОДАТНИХ ПАЛАТАХ. — НОВІ ЖАХЛИВІ РЕЄСТРИ. — ВЕЛИЧАВА МАНІФЕСТАЦІЯ ПРАВОСЛАВНОГО ПІДЛЯШША. — КУНКТАТОРСТВО ПРАВО СЛАВНОЇ МИТРОПОЛІЇ. — ПОЛЬСЬКІ ГОЛОСИ НА ТРИВОГУ.

(Від нашого кореспондента).

Варшава, 6. липня 1938 р.

Інтервенція холмсько-підляшської делеґації православного населення в урядових і законодатних чинників — через непередбачені технічні трудноші, продовжуватисьме ще й у понеділок і вівторок. Крім державних осіб та інституцій, про намічену інтервенцію в яких „Діло“ інформувало в попередній кореспонденції, делеґація має намір просити про авдієнцію у маршала Сміґлого-Ридза, марш. сойму Славека та марш. сенату Пристора.

Головна причина опізнення праць делеґації — це те, що наспівають щораз нові сумні вістки з терену, які разом з підготованим матеріялом значно побільшають і так вже ревеляційний матеріял до соймової інтервенції посла д-ра Барана, що її всі вичікують на засіданні сойму в середу.

До провідника православної делеґації наспіли вчора м. ін. дві телеґрами такого змісту:

1) До села Шароволя, тарноватської волости, томашівського повіту, прибуло 2-го липня ц. р. 60 поліціянтів та 100 робітників-поляків, які розібрали православну церкву, що перед війною тай по війні була відчинена і в якій постійно відбувалися богослуження. Св. Евхаристія й церковне приладдя залишилися під руїнами*розібраної церкви!!!

2) На Грубешівщині розібрали знову 2 церкви: 30-го червня — в Чомові; 1-го липня в Городку. Населення чекає висліду інтервенції в уряді.

Зміст цих обох телеґрам разом з багатьма іншими документами, які надходять, долучили до меморіялу.

*

Страждання, що їх переносить мученицька холмська земля не заломлюють невгнутого духа її населення. З усіх сторін надходять вістки про самочинні релігійні маніфестації. Ми інформували вже коротко про величавий хід свята українського Підляшшя в свят-Онуфріївському манастирі в Яблочині на Бугом.

Тепер дістали ми докладні відомости про його хід. 24. і 25. м. м. до Яблочина прибуло кількадесять тисяч паломників, при чому більшість їх прибула в зорґанізованих процесіях. Одна з них (1000 людей) мандрувала 3 тижні з далекого жировицького манастиря на білоруській Гродненщині! Два тижні мандрували на Підляшшя вірні волиняки під проводом клеванського збірного хресного ходу. З Підляшшя і Холмщини прибули десятки таких процесій. Три дні відбувалися в Яблочині величаві богослуження, підчас яких митроп. Діонисій, єписк. Симон, архимандрит Митрофан і десятки духо-

КАРЛО ЧАПЕК.

Смерть Архімеда.

Та історія з Архімедом не відбулася цілковито так, як про неї пишуть; хоча правдою є, що його вбили тоді, коли римляни здобули Сиракузи, але неправда, буцім то до його дому вдерся римський вояк з думкою грабити і що Архімед, занятий рисуванням якоїсь ґеометричної конструкції, крикнув на нього грізно:

— Не руш моїх кругів!

Насамперед Архімед то не був якийсь розсіяний професор, що не знає про те, що довкола нього діється, а навпаки це був уроджений правдивий вояк, який видумав для сиракузців воєнні машини для оборони міста, подруге: той римський вояк не був якийсь пяний завойовник, але освічений та честилюбивий штабовий сотник Луцій і він знав, з ким має честь балакати. Він не прийшов грабити, але на порозі віддав військовий поклін і сказав:

— Вітай, Архімеде!

Архімед підвів очі від воскової таблиці, на якій дійсно щось рисував та спитав:

— Що треба?

— Архімеде — відповів Луцій, — ми знаємо, що без твоїх воєнних приладів оті Сиракузи не вдержались би були ані місяць; а так ми маємо з ними два роки тяжкого бою. Повір нам, що ми вояки вміємо це оцінити. Чудові прилади! Ґратулюю!

Архімед махнув рукою: — Прошу тебе, у цьому нема нічого, от звичайні собі метавки — така собі забавка. Науково вона не має великого значіння.

— Але військово має, — замітив Луцій. — Слухай, Архімеде, я прийшов сказати тобі, щоб ти працював з нами.

— З ким?

— З нами, римлянами. Мусиш preцінь бачити, що Картаґіна занепадає. Нащо їй ще помагати! Тепер закрутимо з Картаґіною так, що ти дивуватимешся. Краще з нами вам іти, вам — усім.

— Чому? — спитав Архімед. — Ми, сиракузці, випадково греки. Отже чому ми малиб йти з вами?

— Бо ви живете на Сицилії, а ми потребуємо Сицилії.

— Чому-ж ви потребуєте її?

— Бо хочемо заволодіти Середземним Морем.

— Ага — проворкотів Архімед і задумано глядів на свою табличку. — А навіщо-ж ви цього хочете?

— Хто є володарем Середземного моря, — відповів Луцій, — той є володарем світа. Це ж ясно!

— А що-ж, ви мусите бути володарями світу?

— Тка! Призначення Риму — стати володарем світу. І говорю тобі, що він ним стане.

— Можливо, — відповів Архімед і щось стирав на восковій табличці — Але я вам цього не радив би, Луціє. Слухай, бути володарем світу — це принесе вам колись конечність жорстокої оборони. Шкода тієї праці, що її з тим матимете.

— Це все одно; але будемо великою державою.

— Великою державою?... — бурмотів Архімед. — Коли я нарисую малий круг або великий круг, то це тільки круг. І тут і там границі, — ніколи нема круга без границь, Луціє. Думаєш, що великий круг досконаліший від малого круга? Думаєш, що ти більший ґеометр, коли нарисуєш більший круг?

— Ви — греки — завсіди бавитесь арґументами, — замітив сотник Луцій. Ми доказуємо свою правду інакше.

— Чим?

— Чином! Наприклад, ми здобули ваші Сиракузи. Отже Сиракузи належать до нас. Чи це не ясний доказ?

— Так, — сказав Архімед та пошкрябався за вухом писальцем. — Так, ви здобули Сиракузи, одначе це вже не є і не будуть ті самі Сиракузи, що досі. Це було велике та славне місто, чоловіче, але тепер вже ніколи воно не буде велике. Шкода Сиракуз!

— Зате Рим буде великий. Рим мусить бути найсильніший на всій землі!

— Чому?

— Щоб він удержався. Чим ми сильніші, тим більше ворогів маємо. Тому мусимо бути найсильніші.

— Щодо сили, — воркотів Архімед — то я трохи займаюся фізикою, Луціє, і тобі щось скажу. Сила буває залежна

— Що це означає?

венства проповідували до зібраних під голим небом мас. Учасники того свята оповідають, що плач, який ніся довкруги манастирських церков, приглушував церковні дзвони.

*

Підчас побуту у Почаївській Лаврі на Волині, митрополит Діонисій двічі розмовляв з новим волинським воєводою Гавке-Новаком, що зложив православному єрархові візиту, а потім митрополит його ревізитував. Митрополит Діонисій зясував — як довідуємося — волинському воєводі свої погляди на справу ревіндикації і поінформував його про факти, до розголосу яких нижча адміністративна влада не допускає. Ці розмови відбулися 14-го і 15-го м. м.

Перед тижнем ПАТ подав вістку про одночасну авдієнцію двох воєводів у президента держави: Юзевського і Гавке-Новака. На цій авдієнції през. Мосціцький поінформував обох воєводів про свої погляди і побажання відносно віроісповідної політики на Волині.

Слід тут відмітити, що воєвода Новак веде — як дотепер — дуже нескристалізовану політику і більше пересиджує у Варшаві ніж у Луцьку. На питання, чому так є дотепер, в польських „народних" колах Варшави, відповідають, що „новий воєвода мусить зорієнтуватися якслід в ситуації", а польські справи й так від цього не потерплять, бо опікується ними військо".

Але це так мимоходом. Вертаючись до актуальних справ холмсько-підляшської делеґації, слід підкреслити, що відношення православної митрополії до тих преважних справ, які вирішують проблему бути чи не бути православію на Холмщині — досить нерішуче і дивне. Правда — промова митрополита, виголошена на конференції, мала сильні акценти, але й у парі з цим дивно виглядає факт, що митрополит не заакцентував нпр. **проекту селян проголосити на знак протесту, в цілій православній церкві — 3 дні загального посту і молитв за покривджених.**

Митрополія не дозволила теж вжити в меморіялі до влади терміну „український" заступаючи його „русинським". А крім цього не подбала про належне технічне вивінування конференції, через що нпр. опізнено на день складення меморіялів (консисторія не виготовила на час відбиток!).

Це невиправдане і шкідливе кунктаторство і зле зрозуміла „льояльність" вищих православних чинників до живого обурює українські маси і викликало протести селян-делеґатів. Лише повага переживаного моменту відхилила сильніші вияви протестів з того приводу. Не час на „добрі форми", коли гряде заглада!

*

Ситуація, що розвинулася останніми днями на західніх частинах наших північних земель вимагає скоординованої акції цілого українства. Протестаційний меморіял, який складають холмсько-підляшські делеґати в польському уряді, це ніщо інше як символічний наворот тих земель до комплексу загально-української політики. Голосною мовою кричить факт, що інтерпеляцію у справі Холмщини вносить посол — галичанин. Є це природне право консолідації одного народу.

Доцінює цей факт передовсім ціле православне українство і — почниають врешті доцінювати і розуміти його ті далекозорі польські пресові кола, які зрозуміли, що старостинська політика брутальної неґації може довести до несподіваних і вагітних у наслідках перемін. Доказом цього — критичні голоси у справі ревіндикації, що появляються вже не тільки в „Дзєннік Людовому", „Роботніку", „Чарно на Бялєм" чи „Віцях" — але й у „Пшеґльонді Католіцкім" єзуїта о. Урбана.

Ці всі голоси, як своєрідні документи часу наведе „Діло" згодом окремо, але й бо їх поява тим більше підкреслює оцей грізний симптом ситуації, яка зависла над нашими землями.

Коли читаємо історичний меморіял українського населення Холмщини й Підляшшя, (його зміст подамо по зголошенні інтерпеляції) мимоволі питаємо себе: де ми, в яких часах? Або ще краще: що на це все сказав би Реймонт, автор знаменитих вражінь-репортажів зперед 20 років, коли Москва нищила на Холмщині латинство, Москва, з якої там тепер не лишилося ані сліду?

Гром.

„Наші збори виявляють радісний зріст народньої свідомости".

ВЕЛИЧАВИЙ, МАНІФЕСТАЦІЙНИЙ ЗЇЗД „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ" В УЖГОРОДІ.

Голова закарпатської „Учительської Громади", о. Августин Волошин, сказав на зїзді тієї організації, що відбувся 3-го липня ц. р., що „конгреси „Учительської Громади" стають щораз важнішими парляментарними нарадами провідного елементу українського народу" на Закарпатті. Ці слова вповні підтвердив зїзд, в якому взяло участь 1284 учасників.

Уже в суботу, тобто в передодень зїзду, прибуло до Ужгороду багато учительок та учителів і на вулицях міста того дня було чути майже виключно українську мову.

ВІДКРИТТЯ ЗЇЗДУ.

В неділю вже перед означеною годиною велику кінову галю „Народнього Дому" виповнили по береги учителі та гості. На трибуні заняла місце президія зїзду: голова „Учительської Громади" **о. Августин Волошин**, заступник голови **Полянський**, секретар **Свереняк**, члени виділу **Яцько**, дир. **А. Штефан**, редактор „Учительського Голосу" **А. Ворон**. Зібрані привитали їх бурею оплесків.

О. А. Волошин вікрив конґрес промовою, в якій ствердив: „Від перевороту пережили ми дуже важку добу народнього відродження і як сьогодні наші загальні збори уявляють собою радісний зріст народньої свідомости, то це є доказом того, що наш народ злучивши свою долю з чехословаками, в часах перевороту вибрав собі приналежність до держави, яка своєю конституцією забезпечила й нам можливість вільного розвитку рідної культури".

У звязку з тим о. Волошин заявив протест проти ворожих змагань заздрісних сусідів, спрямованих проти цілости території чехословацької держави. До такого становища — казав промовець — приводить закарпатських українців факт, що українське шкільництво зробило за минулих 19 літ великий поступ. Це не значить, що закарпатські українці вже задоволені — вони ще мають багато дальше домагань та побажань.

„Найбільшими шкідниками — говорив о. Волошин — нашої народньої культури є несвідомість т. зв. „русскіх", які ще сьогодні переживають добу національної примітивности, відсталости й назадництва. Вони замикають свої очі перед природньою й науковою правдою, що наш народ належить до української нації й доводять до такого абсурду, що ми ще й сьогодні, у 20-тому році істнування республіки, в державі народу Коменського й Масарика, мусимо боротися за права матірної мови в народній школі".

О. Волошин закінчив свою промову ствердженням, що на Закарпатті нема двох народів, а є тільки один український народ".

Після того голова зїзду відчитав спис померлих учительок та учителів, членів „Учительської Громади", яких память присутні вшанували стоячи однохвилинною мовчанкою.

ДІЯЛЬНІСТЬ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ".

„Коротка історія нашого станового життя — говорив звітодавець, секретар „Учительської Громади", В. Свереняк — доказує, що наші змагання служили не тільки тим, що для тієї цілі згуртувалися. Наша учительська організація пробуджувала свідомість учительства, працювала для кращої школи і кращої будучини. Раз-у-раз закликає своїх членів виховувати свідомих і розумних громадян. Вислідн тієї праці показалися дуже корисними в боротьбі за рідну культуру. Наше вчительство з охотою станyло під прапор демократії, іде з народом і помагає нашим провідникам будувати на Підкарпатській Руси демократію не тільки політичну, але й господарську. Наша невтомна праця підносить свідомість одиниць під селянськими стріхами. Гірше є з тією свідомістю під панськими стріхами. Це велика перешкода, яку треба конче усунути. Шкільне й позашкільне виховання приносить корисні наслідки в цьому бурхливому й непевному часі".

ФАХОВА ПРАЦЯ.

„Учительська Громада", як видно зі звіту, веде фахову бібліотеку для своїх членів, дбає про те, щоб учителів приймали на посади, працює також в тому напрямку, щоб абітурієнти середніх шкіл не йшли всі учителювати, але щоб займали посади і в інших ділянках. З допомогою посла Ревая вдалося вмістити 15 учителів при залізниці, на почті, в банках та інших урядах.

Для доповнення фахової освіти своїх членів „Учительська Громада" улаштовувала курси для підготови до іспитів, курси тіловиховання, педагогічні дні з фаховими рефератами, доповнюючі університетські виклади.

Звітодавець обговорив справу плебісциту та особливо підкреслив переслідування українських учителів, яких влада за вживання української мови суспендує або переносить.

КІЛЬКО ЧЛЕНІВ МАЄ „УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА"?

„Учительська Громада" має тепер 1631 членів. Стан членства по округах виглядає так: Берегівщина 69, Березнянщина 59, Волівщина 146, Іршавщина 97, Мукачівщина 201, Перечинщина 61, Пряшівщина 16, Рахівщина 149, Росвигівщина 42, Свалявщина 36, Севлющина 208.

— Це такий закон, Луціє. Сила, що діяє тимсамим і залежна. Чим ви будете сильніші, тим більше своїх сил будете потребувати на це, а одного разу прийде така хвилина — —

— Що ти хотів сказати?

— Ет, нічо. Я не пророк, чоловіче; я тільки фізик. Сила залежна. Більше не знаю.

— Слухай, Архімеде, чи ти не хотів би працювати з нами? Не маєш ані поняття, які величезні можливости відкрились би тобі в Римі. Ти будував би найсильніші метавки на світі.

— Мусиш вибачити мені, Луціє; я старий чоловік, а я хотів би випрацювати ще одну або дві зі своїх думок. Як бачиш, саме тепер рисую тобі щось.

— Архімеде, чи не манить тебе здобувати разом із нами володіння над світом? Чому мовчиш?

— Вибач, — бурмотів Архімед над своєю табличкою. — Що ти сказав?

— Що така людина, як ти, моглаб здобувати володіння над світом.

— Гм, володіння над світом? — сказав Архімед задумано. — Не гнівайся, але я маю тут щось важніше, знаєш, щось тривкіше, щось, що дійсно залишиться

— Що це?

— Уважай! Не зітри моїх кругів! Це спосіб як можна вичислити площу кругового сектора.

. . . .

Пізніше видали комунікат, що вчений Архімед згинув випадково.

З чеської мови переклав **Ф. Беркут.**

Тячівщина 187, Ужгородщина 136, Хустщина 173, нові члени, що ще не мають приділу до округи, 50

ПРЕСОВІ ОРГАНИ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ".

„Учительська Громада" видає правильно два органи „Учительський Голос" і „Нашу Школу" і видала в минулому році книжечки, яких друк коштував 11.500 кч. Для порівнання варто навести, що „Учительское Товаріщество" дякувало дуже Краєвому Виділові за те, що він субвенцією 26.000 кч. дав змогу його журналові „Народна Школа" правильно виходити.

На майбутнє щоденник „Нова Свобода" служитиме своїми сторінками „Учительській Громаді" та міститиме вістки зі шкільного та учительського життя.

СУБВЕНЦІЇ І СТИПЕНДІЇ.

„Учительська Громада" дістала від Краєвого Виділу 1000 кч. субвенції на видавництво і 1.000 кч. на санаторію для учителів. Крім цього дістала ще на санаторію 200 кч. від хустської округи. З другого боку „Учительська Громада" дає три стипендії високошкільним студентам у Празі.

ПРОМОВА ПОСЛА Ю. РЕВАЯ.

Звіт секретаря доповнив посол Ю. Ревай, який заявив, що українці Закарпаття не бояться ніяких плебісцитів, але домагаються, щоб ті плебісцити переводили згідно з приписами та щоб допускали прилюдну контролю. Голосування у справі шкільних підручників не є остаточним вирішенням справи, бо про те батьки мають право висловлювати свою думку. Тому треба повести в тому напрямі сильну пропаганду і переконувати, щоб батьки купували для своїх дітей тільки українські підручники, бо нема такої сили, щоб могла відібрати від дітей те, що батьки бажають їм дати.

Вкінці пос. Ревай закликав учителів, щоб вони вживали в урядовій кореспонденції тільки літературної української мови „Правда — казав він — за українську мову покарали декількох українських учителів, але 1630 учителів не засуспендують.

РЕЗОЛЮЦІЇ

Зїзд „Учительської Громади" ухвалив низку резолюцій, в яких українське учительство: 1) проголошує свою вірність чехословацькій республіці, 2) стверджує, що закарпатські русини — це частина української нації, 3) домагається, щоб влада поробила кроки в напрямі зміни, тобто оздоровлення теперішнього шкільного режиму на Закарпатті.

Крім цього зїзд ухвалив резолюції про середні і фахові школи.

НОВИЙ ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ „УЧИТЕЛЬСЬКОЇ ГРОМАДИ".

Зїзд вибрав новий Головний Виділ „Учительської Громади" в такому складі: **голова:** Августин Штефан, дир. торг. академії Мукачево. **Члени Головного Виділу,** Юлій Гуснай, шкільний інспектор Берегово, заст. голови; Василь Сверняк, фах. учитель Мукачево, секретар; Адальберт Балаж, проф. Мукачево, скарбник; Олекс. Полянський, упр. шк. Мукачів, член президії; Михайло Ердевдій, упр. шк. Кальник, член президії; Юліян Ревай, посол Н. З. Ужгород, Іван Гопко, фах. учит. Перечин, Іван Гриць, фах. учит. Берегово. Франц Агій, фах. учитель, Ужгород.

Заступники членів Головного Виділу: Олександер Маркуш, шк. інсп. Тячово, Юрій Качала, учитель Ґоронда, Евген Шереґій, учит. Хуст, Михайло Меґела, фах. учит. Рахів, Марія Репаєва, фах. учит. Севлюш, Войтіх Староста, директор Вел. Березний, Єлисавета Петрашківна, фах. учит. Білки, Андрій Вучкан, учит. Кошельово, Павло Волощук, учит. Косівська Поляна.

Контрольна Комісія: Михайло Івашкович, Олександер Тар, Михайло Карбованець. **Редактори:** „Учительський Голос": Андрій Ворон; „Наша Школа": Іван Васько.

ЄПИСКОП ОЛЕКСАНДЕР НА ЗІЗДІ.

На зїзді „Учительської Громади" явився епископ **Олександер,** якого зібрані приняли бурхливими оплесками. Цю симпатію учасники зїзду виявили епископові Олександрові тимбільше, що він не брав участи у зїзді „Товаріщества". Єпископ прислухувався з увагою нарадам зїзду.

ПРИВІТИ.

На зїзд наспіла низка привітних телеграм. А зїзд вислав від себе телеграми: президентові держави Е. Бенешові, премієрові д-рові Годжі та губернаторові К. Грабареві.

ОКРЕМІ НАРАДИ.

З нагоди зїзду „Учительської Громади" відбулися в Ужгороді: нарада українських професорів, конференція молодих учителів-членів У. Г. і нарада вчителів соціял-демократів. На цій останній нараді було 220 учителів.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Понділок, 9. липня (27 червня) 1888.

ДОПОВНЯЛЬНІ ВИБОРИ ДО СОЙМУ.

В округах Снятин-Заболотів і Рудки-Комарно та в містах Станиславів і Ярослав мали відбутися доповняльні вибори до сойму на місце одного посла, що зрезигнував з мандату і трьох, що померли. „Діло" в передовій статті закликає українське громадянство згаданих округ та міст, щоб припильнувало справи виборів:

„Попередні вибори до сойму дали нам явний доказ, що наші виборці стояли досить сильно при свому праві. На руських кандидатів упало пересічно більше голосів як 11 літ тому. Поступ був, а нині ми не сумніваємося ні на хвилинку, що Снятин-Заболотів і Рудки-Комарно переведуть щирих й інтелігентних русинів до сойму".

НЕ ЗА ТЕ, ЩО ПРИЛУЧИВ ДО МОСКВИ.

У вістках з України находимо замітку про те, що в другій половині липня буде готовий памятник Богдана Хмельницького в Києві. З приводу написів: „Волим под царя восточного православного" і „Єдінал нєдєлімая Росія", що мали бути на памятнику, „Діло" писало: „Неначе хтось питав „нєдєлімую" Росію чи хоче вона ставити памятник Богданові чи ні. Та й справді, яке діло полякові, татаринові або черкесові до цього памятника, а вони теж належать до „єдіної нєдєлімої Росії". Ще б сказати: Русь, та й то, хіба український нарід знає, що від нього ставлять памятник Богданові; хіба-ж йому вільно сказати, хоче він чи ні. Якби можна було сказати, то напевно сказав би, що не хоче, а хоч і хоче, так не за те, що прилучив до Москви".

КЛАДОВИЩА У ЛЬВОВІ.

„Рада міста Львова ухвалила на свому засіданні заложити нове християнське кладовище на Янівськім. У справі похоронів вирішено: На личаківському кладовищі хоронитимуть покійників з IV-ої (Личаківської) дільниці і середмістя, на стрийському з I-ої (Галицької) дільниці і зі шпиталів, на Янівському з II-ої (Краківське) і III-ої (Жовківське) дільниці та вязнів з Бриґідок і Марії Магдалини. Померлі у вязниці краєвого суду належать до Стрийського кладовища. Цей розпорядок не виключає довільного вибору, але за те треба зложити відповідну оплату.

ПАРОВИЙ ТРАМВАЙ У ЛЬВОВІ.

Громада міста Львова заключила умову з дирекцією львівсько-чернівської і львівсько-белзецької залізниці, яка мала побудувати паровий трамвай на янівській вулиці. Трамвай мав іти зі стації львівсько-белзецької залізниці Янівською вулицею до костела св. Анни і мав мати бічні шляхи до парового млина Тома і бровару Шмелькеса.

З БІЛОРУСЬКИХ СПРАВ.

СПРАВА БІЛОРУСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО КОМІТЕТУ.

Виленський воєвідський уряд відкинув відклик проти постанови виленського городського староства, що розвязало Білоруський Національний Комітет. Білорусини зробили тепер відклик до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

ОДИНОКИЙ БІЛОРУСЬКИЙ МУЗЕЙ ЗАГРОЖЕНИЙ.

Виленський воєвідський уряд запропонував директорові одинокого білоруського музею у Вильні ім. Івана Луцкевича, щоб злучити музей зі збірками недавно розвязаного Білоруського Наукового Товариства та утворити державний „реґіональний музей". Директор не погодився на це, бо фундатор Білоруського Музею, бл. п. І. Луцкевич, зазначив, що музей має зберегти білоруський національний характер.

Воєвідський уряд перестав виплачувати після того музеєві субвенцію — він тепер не має чим заплатити комірного.

ВИСЕЛЮЮТЬ БІЛОРУСЬКИХ ЧЕНЦІВ

Адміністраційна влада виселила з монастиря оо. Маріянів у Друї всіх ченців-білорусинів, мовляв: Друя лежить у погкордонній смузі.

Крім того загрожує виселення з Вильна о. Германовичеві, суперіорові дому студій оо. Маріянів. Минулого року виселили його з Друї.

НАГІНКА ПОЛЬСЬКОЇ ПРЕСИ НА БІЛОРУСЬКИХ ОО. МАРІЯНІВ.

У звязку з виселенням оо. Маріянів з Друї польська преса розвинула проти них живу кампанію. Напр. „Век Нови" закидує оо. Маріянам, що вони... намагались викликати серед населення походження білоруської національної окремішности „і перевиховати „тутешніх" на ворожо настроєних до Польщі білорусинів". При свому монастирі оснували вони ювенат, де виховували бідних сільських хлопців на свідомих білорусинів, учили їх, що „білоруський діялект є мовою істнуючого народу", відсепарували їх від поляків. Здібніших ґімназистів висилали до бурси у Вильні, „де поглиблювали ту науку і вже звертали увагу на політичні питання".

Ось за які „злочини" видалено друїських оо. Маріянів. Мабуть редактор „Веку" зясовує собі, наскільки неповажні ті заміти, тому дозволяє собі твердження, що оо. Маріяни мали підтримку комуністів!

Інші польські часописи ще закидують оо. Маріянам, що вони усунули зі свого костела образ Ченстоховської Богоматері та хоругви з орлом, зорґанізували похід, гостили у себе комуністичних послів (?!) і... поширювали білоруську пресу та виголошували проповіди по білоруськи.

Польська Католицька Пресова Агенція оголосила спростування від зверхности чину оо. Маріянів, з якого виходить, що не лише заміт звязку з комуністами безосновний, але навіть заміт суспільної праці, що її польська преса називає чомусь „сепаратистичною". Виявляється, що настоятелем друйського монастиря є поляк, що більшість питомців ювенату — це поляки, що оо. Маріяни виголошували проповіди у двох мовах і т. д.

—o—

Зі сойму.

В четвер сойм почав наради над проектами самоуправних законів. Законопроект про вибір радних у Кракові, Львові, Лодзі, Познані, Варшаві і Вильні реферував пос. Дух. Він ствердив, що цей законопроект має перевести в життя засаду аполітичности самоуправних виборів, крім цього нова виборча ординація не дає адміністраційній владі надто великого права вмішуватися до виборів. Вибори будуть 4-роприкметникові.

—o—

По широкому світі.

З Данцігу виїхав б. тамошній епископ гр. О'Рурке.

На Литві жиди уладжують протибритійські демонстрації у звязку з присудом на Бен Юсуфа.

На фінляндські територіяльні води недалеко Гельзінгфорсу впало гарматне стрільно, мабуть зі совітської фльоти, що відбуває тепер маневри.

Филипинський президент приїхав з офіційною візитою до Токіо.

—o—

1,300.000 КИТАЙЦІВ УБИТО Й РАНЕНО У КИТАЙСЬКО-ЯПОНСЬКІЙ ВІЙНІ.

У перші роковини вибуху далекосхідної війни японський уряд стверджує, що дотепер убито 36.269-ох японських вояків і старшин. Китайські втрати оцінюють на 1,300.000; на побоєвищах японці найшли 510.000 китайських вояків.

Ювилейне Свято „Просвіти" у Вашій місцевині — це мірило національної свідомости Вашої громади!

Сторінка без політики.

Смерть жінки, що як 12 літня дівчинка здобула мистецтво світа.

У 39 р. життя померла найбільша французька теннісістка Сузанна Ленґлен. Її звали „божеською“. Від дитячих літ вона присвятила свій запал ситківці, в ідеальному місті для такого спорту — Ніцці. Її батько оцінив її талант і розвинув його, даючи їй змогу вправляти на ідеальних кортах, як багач тільки може. Її дідо вже був багачем — власником автобусової лінії. Сузанна мала найкращих тренерів і не вчилася нічого, чого не хотіла або не потребувала до своєї карієри. В 11-ім році життя вона грала у ситківку так добре, що її приняли до клюбу дорослих спортовців. Місяць пізніше вона вже виграла метч проти відомої анґлійської спортовки Дойл у відношенні 6 до зера і 6 до 1. Було це в 1910 році і від того року імя Сузанни Ленґлен пішло у світ.

Перемоги.

За першою виграною у Бордиґері, пішли змаги у Компієнь і Ліль. У Ліль одна з найкращих анґлійських спортовичок Кольстон знову програла метч у відношенні 9:7. Маючи 12 років вона здобула в Кан — мистецтво світа проти тодішньої королевої ракети Місс Елізабет Раен. Прийшла війна і замість мячевих куль, літали крісові та гарматні, про Ленґлен забули. Аж у 1919 р. вона виїхала до Анґлії до Вімбледон, де зїзджаються щороку найкращі тенісісти світа. Вперше француженка виграла там проти анґлійців мистецтво у тій чисто анґлійській грі.

Недуга.

Після цього йшли перемоги одна за одною. Ленґлен була негарна, але мала у собі щось дуже симпатичне, веселість і великий темперамент. Французи залюбки робили з неї карикатури, як з „анґлійки“. Анґлійці глузували з неї, що вона відмовилася приїхати до Вімблєдону, де при грі мала бути приявна королівська пара. Ленґлен виправдалася анґіною, але як тепер бачимо, це не була звичайна тимчасова недуга. Вона мала левкемію — недостачу червоних тілець крови. Не помогли трансфузії крови і ради найкращих лікарів.

——o——

Двійняк Ібсена.

У 90-их роках XX-го століття, коли Мінхен був одним із осередків великого літературного руху, щось наче малим Парижем, цей рух можна було помітити головно у каварнях, де письменники, малярі та актори жваво суперечалися про таємниці свого мистецтва. У каварні на вул. Максиміліяна приходив щодня коло год. 3-ої на чорну каву один із представників того руху великий „Північний Сфінкс“ — Генрік Ібсен. Каварня находилася напроти державного театру, де виставили вже неодну песу великого норвежця. Ібсен не приходив на розмову, а на ґазети. Він мав окремий столик, що чекав на нього із скиртою скандинавських та інших часописів.

Власник каварні опікувався Ібсеном як винятковим гостем, бо багато місцевої публики і проїзжих заходили туди, щоб подивитися на найбільшого тодішнього драматурґа. Ібсен мав голову грізного лева, мовчав як маґ, не диво, що жадні сензації анґлійки підсувались часто до його кутка з мармуровим столиком. Ібсен мав звичку підносити ґазету в руках, коли читав, так що зпоза ґазети виглядала часто тільки частина його голови або чуприна.

Та коли прийшло літо, Ібсен щез. Він виїхав на північ до рідного краю і власник „Максиміліянки“ втратив через це багато гостей. Кельнери та буфетові відчули теж дошкульно цю втрату, не дістаючи „чаевих“ від чужинців, яким можна було показувати Ібсена, наче якогось своерідного лева. Одна з буфетових (і досі „історія“ памятає її імя — Цілля) піддала власникові каварні думку, що, на місці Ібсена требаб посадити когось, хто міг би його підчас ферій заступити.

Найшли в Мінхені безробітного актора відповідного росту та будови, який зумів дочіпити собі Ібсенову бороду, окуляри та волосся, наложив такий самий шлюсрок із відзнакю у дірці і сів на порожньому місці. Хоч актор не знав ні шведської ні норвеської мови і не був аматором ґазетної лектури, мусів виконувати всі ті самі рухи, що норвеський драматурґ, за що діставав каву, тістечка, ще й кілька марок гонорару. Каварня знову оживилася — інтерес ішов, як нормально, чужинці присідалися до сусідніх столиків, щоб приглядатися славному письменникові.

І так було щороку. Власник каварні знав заздалеґідь, коли Ібсен вертається з вакацій і актор умів у відповідну пору зникати. На його місце сідав правдивий Ібсен і ніхто не помічав ріжниці. Аж одного дня Ібсен вернувся з вакацій раніше на день чи два. Він підійшов своїм спокійним, розміреним кроком до „свого“ столика і побачив свого двійняка! Що він сказав тому двійнякові чи директорові каварні — про це історія мовчить.

З усіх кінців світа.

День 4-го липня це державне свято Злуч. Держав. У той день американські громадяни так тішаться, що 300 з них згинуло: 200 під колесами авт, 80 у ріках, решта іншими американськими способами.

Того самого дня у Франції згинуло від авт та інших моторових машин 62 особи.

Найбільшу статую Богородиці матиме французьке село Ле Мас Ріліє біля Ліону. Її зробив різьбар Серрас за клясичним готицьким зразком на 36 м. завдовшки, з білого мармуру. Вона важить 440 тон.

Німецькі летуни на запросини болгарського Аероклюбу взяли участь у змаганнях на майдані у Софії і там один із них Бройтіґам установив новий рекорд перелету на ширшку через Балкани до Варни переїхавши 420 км. за 8 годин і 40 хвилин.

В університеті Падуї промувався на д-ра лікарських наук 56-літній місіонар Діодато Десенцані, щоб могти вести лікарську станицю для прокажених в Індії. Він почав студіювати медицину 6 років тому.

По причині надмірної посухи над Сеною гинуть риби так, що парижани лякаються за свою найбільше улюблену страву.

Офіціяльна болгарська статистика стверджує, що в 1937 р. багато малолітніх вийшло заміж і поженилося. Є між ними три дівчата і чотири хлопці у 12 р., 17 дівчат і 23 хлопців у 13 році, 178 дівчат і 62 хлопців у 14 р. Причина цих ранніх подруж скора зрілість і нужда батьків, які пробують поправити свою долю подружніми звязками дітей. Між одруженими одна 14-літня дівчина вже встигла стати вдовою.

Небезпечний спадок.

В одному з нюйорських банків лежить 30.000 долярів, які залишились після якогось Михайла Берґмана. Не вважаючи на те, що залишилися законні спадкоємці, ні один з них не має охоти зголоситися по спадок. Причина: цей спадок приносить нещастя.

В 1906-ому році румунський жид Олександер Берґман виїхав до Америки шукати щастя. Пять літ після того він мав уже невеличку крамницю з футрами. Берґман спровадив з Румунії свою наречену. Від того дня почався безперервний ланцюг нещасть. Сам Берман швидко вмер на туберкульозу. Його жінка теж вмерла два роки потім і на ту саму недугу. Спадок перейшов до рук батька Берґмана, якого вбили ножем на мітинґу.

Його дочка Марта рішила, що крамниця з футрами приносить нещастя, продала її і за отримані гроші купила красильню. У подругів Кенде (так називалася дочка Берґмана за мужем) зразу справи пішли чудово, але в 1926-ому році, при випробовуванні нового хемічного засобу трапився вибух. Кенде згинув, його жінка осліпла і небаром теж умерла.

Спадок доходив тоді до суми 20.000 долярів. Гроші перейшли в руки тіточного брата Марти Кенде, який не злякався приняти спадок, що приносить нещастя. В минулому році на вулиці пяний італієць без найменшої причини застрілив його з револьвера. Так умер останній наслідник Михайла Берґмана. В Америці і в Румунії є Берґмани і Кенде, що мали би право до того маєтку, здепонованого в банку, але всі вони, не вважаючи на свою вбогість, не хочуть мати нічого спільного з грішми, які приносять нещастя.

МОЖЕТЕ НЕ ВІРИТИ, ЩО...

1-го липня в Анґлії в ріжних містах падав сніг при грюхоті громів, у супроводі граду і дощу. Деякі містечка та дороги залиті як після повені.

У болгарськім місті Тірново залізничий урядовець Стойко Павлов вернувся зі служби 2. грудня 1937 р. і ляг спати. Його не могли збудити ні на другий день ні на третій. Лікарі мусіли відживляти його штучно — тиждень, місяць, два... поки він не прокинеться. Павлов проспав 212 днів і ночей і прокинувся 2. липня, якби нічого не бувало, одягнувся, щоб піти на службу. Він не почував утоми, хоч за час сну із тільки третину нормальної поживи. Ясно, що він дивується, як міг так довго спати.

В анґлійському містечку Каерфіллі взяли шлюб двое глухонімих, що не могли порозуміватися навіть знаками. Підчас шлюбу стояли між ними „перекладачі“, які давали їм знаки, щоб новоженці знали, коли мають присягати на вірність.

СКРИПКА МОЦАРТА.

„Версайське т-во концертів“ придбало дорогоцінний інструмент: скрипку неаполітанського майстра Піколя Каяно. Цю скрипку подарував неаполітанський король Карло III. доньці Людвика XV. Аделяйді, якій вдалося в 1791 р. втекти з Франції підчас великої революції. Перед відїздом з Версаю Аделяйда подарувала скрипку одній з придвірних дам Ляваль Монморансі.

Підчас одного зі своїх гостинних виступів у Версаю Моцарт попросив, щоб йому дали скрипку. Його бажання як стій виповнили і Моцарт відограв на скрипці княжни Аделяйди один зі своїх концертів. Тепер по 147-ох роках скрипка, на якій грав Моцарт, вертається назад до апартаментів королівської палати у Версаю. Підчас візити анґлійського короля Юрія VI. та королеви Єлисавети відомий скрипак Казадезі відограе на цій скрипці „концерт“ Моцарта.

——o——

ВЕСЕЛЕ

ЩОСЬ З ЛІТЕРАТУРИ.

— Будьте ласка, пане доктор, зайти до нас нині на вечерю.

— Дякую дуже, але я маю нині „Дику Качку“ Ібсена.

— То нехай він прийде з Вами. Ми маємо індика.

ПОРТРЕТ.

Гуцул побачив маляра, як малював краєвид і спитав його, чи не міг би намалювати його портрету та кілько би коштувало.

— А ви як хотілиб, бадіку, водними фарбами чи олійними?

— Та я бачите дуже худий то волів би, щоб вийшов трохи грубший, дайте олійні.

У ШКОЛІ.

— Назви мені пять диких звірят, що живуть в Африці?

— Три льви і два тигри.

ПРИЧИНА РАДОСТИ.

— Чому ти такий усміхнений, Миколо?

— Бо я вертаюся від дентисти.

— Вирвав тобі зуб?

— Ні, його не було.

ПРИЧИНА ВТОМИ.

— Ти чому такий утомлений? — питається бюровий товариш сусіда.

— Уяви собі, що я вернувся над ранком додому. Я ввійшов до своєї кімнати так тихо, що жінка спочатку не чула, а потім, коли скидав черевики, вона крикнула: „Чи ти вже так рано встаєш?“ і я, щоб не зрадитись уже не роздягався, тільки вдав, що я убраний.

Величавий здвиг соколів у Празі.

В четвер 7. ц. м. закінчився у Празі величавий здвиг соколів, що викликав велитенський ентузіязм і захоплення в цілій Чехословаччині та подив і найщиріші признання для організаторів здвигу від гостей-чужинців, які прибули масово до столиці Чехословаччини. Чеська і чужинна преса однозгідно стверджує, що Прага не переживала від кількох років такої вдатної імпрези, якою був цьогорічний здвиг соколів, що почався минулої неділі й осягнув свій кульмінаційний вершок у середу 6. ц м. підчас дефіляди соколів (ок) вулицями Праги, що її відобрав сам президент д-р Е. Бенеш.

Здвиг соколів попередили руханкові пописи сокільського доросту, що відбувся ще минулого тижня. Тоді то на найбільшому і найкращому стадіоні імени президента Т. Масарика у Празі стануло 100.000 молоді обох полів між 16. і 18. роком життя до вправ, що їх виконали прегарно руховики (чки) під такт одної пісні, яку відограла орхестра. Тому, що на цілій поверхні стадіону розміщено в землі меґафони так, що і команду і музику могли чути руховики (чки) на цілому стадіоні, всі вправи доросту та соколів випали дійсно прегарно і публика нагороджувала їх бурею оплесків. У руханкових пописах доросту і соколів взяли теж масову участь соколи з Югославії, Болгарії, делеґації чеських соколів з Америки, **делеґація Союзу Українського Сокільства за кордоном з Праги,** польська делеґація соколів з Польщі, делеґація з Румунії і делеґація москалів-емігрантів. На здвиг прибуло до Праги майже 500.000 гостей і крім поданих більші делеґації з Анґлії, Франції, Злучених Держав та інших держав Европи й Америки. Руханковим пописам доросту і 75.000 соколів (ок) приглядався президент Бенеш з дружиною, члени уряду, дипльоматичний корпус і понад двіста тисячна маса глядачів.

Одначе неописаний ентузіязм, як уже сказано, огорнув населення Праги щойно минулої середи, коли то вулицями міста перейшло понад 75.000 соколів (ок). Похід тревав 4 і пів години. Учасників походу, які йшли національними ґрупами в народніх строях зі своїми державними чи національними прапорами, витали сотки тисяч публики рясними оплесками та бадьорими окликами, зокрема дуже сердечно витали чехи соколів з Югославії та французьку делеґацію. **В поході взяла участь теж зорганізована численна делеґація Союзу Українського Сокільства за кордоном** (зЧСР) з національним прапором (жінки в народніх строях), яку публика витала теж дуже сердечно.

На закінчення здвигу відбувся на стадіоні Масарика попис відділів усіх родів зброї чехословацької армії при участи 200 літаків. Цей попис виявив велику справність і дисциплінованість чехословацької армії. Публика нагороджувала кожний виступ відділів поодиноких родів зброї просто френетичними оплесками, зокрема акробатичні пописи летунських ескадр. Слід згадати, що на стадіоні пописувалися теж військові делеґації югославянської та румунської армії, яких теж публика сердечно витала як союзників своєї батьківщини, що опинилася тепер у важкому положенні.

Цей зразково зорґанізований і переведений здвиг соколів зміцнив не лише патріотичні почування чехів, але теж положення уряду, виявивши перед чужинцями високу фізичну і духову культуру, здисциплінованість і зорґанізованість чехів, що дає їм змогу дещо спокійніше переносити критичне політичне положення своєї держави.

✝

В перші болючі роковини смерти в понеділок 11. VII. ц. р. в год. 7.30 рано відбудеться

Заупокійне Богослуження і Панахида

за

Богдана Ігоря Антонича

в селі Покійного Бортятині й рівночасно у храмі св. Юра, на яке запрошують Приятелів, Знайомих і ціле українське Громадянство

Батьки і наречена.

„Боронимо православну Церкву з національного українського обовязку“.

УКРАЇНСЬКИЙ ДЕНЬ У ПОЛЬСЬКОМУ СОЙМІ. — ЗНАМЕННА ДЕКЛЯРАЦІЯ ПОСЛА Д-РА БАРАНА. — НОВІ ВІСТКИ З ХОЛМЩИНИ. — ТЕЛЕҐРАМА МИТРОП. ДІОНІЗІЯ ДО МАРШАЛА СМІҐЛОГО. — ПОЛЬСЬКІ ІНТЕЛІҐЕНТИ В ОБОРОНІ ПРАВОСЛАВНОГО НАСЕЛЕННЯ.

(Від нашого кореспондента)

Варшава, 6. липня 1938.

День 6. липня 1938 р. матиме в історії поважних українських галицько-волинсько-холмських відносин окреме історичне значіння. Сьогодні заманіфестували репрезентанти українського греко-католицького та православного населення з Галичини, Волині, Холмщини й Підляшша в польському соймі свою українську національну єдність та спільноту в обороні спільних національно-церковних позицій.

Так як це передбачувано, на сьогоднішньому пленарному засіданні сойму посол Кребль зреферував звіт комісії закордонних справ дотично урядового проєкту „закону про затвердження укладу з дня 20. червня 1938 р. між Ватиканом і польським урядом у справі земель, костелів (церков) і каплиць, загарбаних — буцімто — Росією.“

Дискусія, що розвинулася довкола того реферату, далеко відбігала від пересічних того роду дискусій на вул. Вейскій, пригадавши собою сумні дні, коли то посол Войцеховський з нечуваним тупетом атакував галицького Митрополита. Зоря посла Войцеховського вже пригасла — а вага української справи залишилася й далі в цілій своїй вимовній тяготі і зависла сьогодні в неакустичній салі польського сойму драстичним питанням: до чого доведе політика, яку проводять на етнографічних українських землях?

Як перші з українців забрали голос у дискусії посли з ВУО — **о. Волков і Скрипник.** Коли о. Волков почав промовляти, на салі запанувала повна тиша. На урядовій лаві зявився рідкий гість парляменту, міністр закорд. справ Бек, міністр віроісповідань Свєнтославський, опісля міністр Понятовський, премієр Складковський і віцем. військових справ ґен. Ґлуховський, що — як кажуть — патронує акції відомого вже читачам „Діла“ і загалові українського населення Координаційного Комітету в Любліні, на чолі якого стоїть тамошній ґен. Сморавінський (не С. Моравінський, як було помилково зложено в „Ділі“).

О. посол Волков промовляв понад пів години і накресливши історію православної Церкви в історичній Польщі, домагався, щоб незреалізований акт президента держави з 1930 р. (про скликання Правосл. Собору) врешті таки зреалізували на традиціях пинської конґреґанії з 1791 р.

„Ситуація, що запанувала сьогодні у відношенні польського уряду до православної віри й Церкви — казав о. Волков — це повторення часів 17. століття, коли то у варшавському соймі 1620 р. посол Лаврентій Древінський положення православного населення схарактеризував так: „Церкви в селах і містах позамикали, церковне майно зрабували, священників розігнали, без сповіди і св. причастія люди вмирають“...

Промова православного духовника викликала на д. численно зібраних послах і переповненій галерії помітне враження. Зросло воно ще більше підчас промови другого волинського посла Скрипника, що в темпераментних словах, вказував на погубну протиправославну політику уряду й польських кругів, звернувши увагу на зростаюче водночас зацікавлення православіям серед німців.

„Коли православна єрархія у Польщі — говорив посол — рішалася на проголошення автокефалії, населення протестувало, вбачаючи у цьому залишення православія у Польщі без звязків з іншими правосл. Церквами та без оборони. Після президентського акту про скликання Собору, православна американська єрархія проголосила бойкот правосл. єрархів у Польщі за їх „шкідливу льояльність“. Синод Правосл. Церкви у Польщі рішуче тоді запротестував проти цих постанов. А сьогодні? Сьогодні ситуація виправдала рішення американських православних. У Берліні краще розуміють, видно, ролю православія, ніж у Польщі, коли там орґанізують Правосл. Церкву і виховують німецьке правосл. духовенство...“

Промова посла Скрипника викликує бурю: настрій на салі підноситься, лави уряду заповнюються персоналом міністерств, входять сенатори, „цвішенруфам“ нема кінця. Маршал Славек, що цілий час особисто проводить дискусією, дає голос католицькому священникові о. Довнарові, якого промова має на меті — зрозуміло протиставити й боронити інтереси Ватикану, але не має арґументів, крім статистичних даних з бюджетного прелімінаря. Дані ці в порівнянні з числом поверх 4 міліонів православних нікого не дивують.

У напруженій до найвищих меж, хоча поважній атмосфері маршал Славек заповідає промову посла д-ра Степана Барана, що, вступивши на трибуну, цілої пів години у надзвичайній формі реферує ситуацію на Холмщині й Підляшші, обосновуючи її історично-фактичними арґументами і даними. Посол д-р Баран, що — як відомо — складає на руки премієра інтерпеляцію в справі неймовірних випадків на Холмщині, зібрав пребагатий точний матеріял від самих делеґатів населення нещасливих земель. Його знамениту промову подамо завтра повнотою, обмежившися нині до головних її думок.

Текст умови між Ватиканом і Варшавою називає власником поуніятських земель і церков — римо-католицький костел, а чейже є це давня власність уніятської холмської епархії, сьогодні правна власність Православної Церкви й населення. Чейже власне на Холмщині у 1720 р. в Замості відбувся синод Уніятської Церкви, якого канони обовязують у греко-катол. церкві до нині. Положення православних українців на захід від Буга — жахливе. За останні три місяці адміністраційна влада запечатала там 39 церков, розібрала цілком 33 церкви й молитовні доми.

Найбільше враження зробили факти з останніх днів, що їх д-р Баран почав наводити.

„Передаю — казав посол — отсі факти з останніх днів:

У громаді Угнин володавського повіту, існує правосл. парохія. Функції душпастиря виконував там тепер для 2.000 вірних о. Володимир Котевой. Істнує там церква з 1911 р., недавно відремонтована місцевим українським населенням. Цю церкву влада має розібрати сьогодні 6. липня 1938 р. Матеріял з розваленої церкви призначують на польський народній дім. О. Котевому загрозили виселенням.

„У громаді Королівка на Володавщині з наказу влади розвалено 1. липня 1938 р. муровану правосл. церкву.

„В громаді Бородиця на Грубешівщині місцева влада призначила на розбірку 6. липня 1938 р. місцеву зачинену церкву. Місцеве православне українське населення з власної волі окружило церкву, щоб пильнувати її днем і нічю. **Наказ державної влади викликав обурення навіть серед частини польської суспільности в Грубешові,** в імени якого інтервеніюватиме у центральної влади голова Т-ва Сташіца в Грубешові **Чекановський** у тому напрямі, щоб церкви не нищено та щоб могла з неї користати місцева українська православна людність.“

„Як українець греко-католик, що підлягає Апостольській Столиці і папі, в імени Української Парляментарної Репрезентації Галичини заявляю, що справа оборони православної Церкви — це національна справа цілого українського народу і тому ми українські галицькі посли греко-католики голосуватимемо проти постанов дискутованого укладу.“

Розляглися оплески з українських лав, на обличчах польських достойників і послів зависло збентеження, в очах холмсько-підляшських делеґатів на соймовій галерії заблисли сльози. Була це історична хвилина навороту до одноцілої української національної політики обабіч сокальського кордону.

*

Заява посла д-ра Барана викликала — зрозуміло — негайні гострі репліки з польської сторони. Один з послів поляків, війт з Біґорайщини, що сам заанґажований у політику нищення православія, намагався боронити ту політику неправдивими фактами і старався її представити, як вияв спонтанічної реакції місцевого польського населення на зріст українізму.

Знаючи детально справи й терен, про які оповідав згаданий війт, пояснюємо, що він сам — кольоніст, сам ворогує з довколичними поляками — здебільша людовцями. Село Горний Поток, про яке він говорив, дійсно вживає розговірної польської часами мови, але є україн-

ське свідоме національно, передплачує українську львівську пресу. Єпископ Сава дійсно говорив підчас візитації у 1933 р. по польськи, але тоді місцеві православні поляки казали про нього таке:

— Наш біскуп, навет броде ма, але якось не наш, бо по польску муві!

Спростуємо теж при нагоді ще й такі неправдиві інформації згаданого посла.

Православним парохом у с. Поток є віддавна о. Дмитро Павелко, старенький священник і делеґат Холмщини на Всеукраїнський Зїзд у Києві, а не „молодий духовник, що кінчив студії в Чехословаччині". Служниця о. Павелка, що — як нам відомо — 20 років розмовляла в хаті по польськи, відколи о. Павелко під загрозою кари почав уживати польської мови — почала демонстраційно розмовляти по українськи.

Але це так для насвітлення „поінформованости" п. війта.

Дуже гостру відповідь на адресу українських послів, виголосив посол Вагнер, що м. і. „післав" посла Скрипника до Берліна, на що він з місця зареплікував.

В закінченні дебати українські посли з ВУО зголосили **внесок у справі покликання 7-особової соймової комісії** (в її складі малоб бути 3-ох православних послів) під проводом віцемаршала **для справ Правосл. Церкви**, що приступилаб до праці підчас найближчої буджетової сесії.

Цей внесок марш. Славек відкинув, як невластивий, а **сойм у голосуванні прийняв проект укладу у 2-ому і 3-ому читанні.** Деякі з польських послів голосували проти.

*

Заш кореспондент довідується з дуже д. поінформованих джерел, що в хвилині, коли в соймі дебатували над справою подій на Холмщині й Підляшші, до Православної Митрополії наспіли нові тривожливі телеґрами з терену про найактуальніші випадки.

Митрополит Діонізій негайно вислав від себе до **марш. Ридза Сьміґлого і премієра Складковського** телеґраму ось-такого змісту:

„В кількох повітах люблинського воєвідства розібрали багато православних святинь, профануючи святощі та покривдивши православне населення, залишене своїх місць молитви, збудованих його працею й коштом. З огляду на масове розвалювання Божих домів православні вірні є в розпуці та у високій мірі у горечі. В імя справедливости й любови християнської гаряче благаю припоручити стримати розбірку домів Божих". **Гром.**

—o—

БОЇ НА КОРДОНІ ПАЛЕСТИНИ І ТРАНСЙОРДАНІЇ.

Майже 200 озброєних арабів намагалося перейти вчора Йордан між Палестиною і Трансйорданією. Прикордонна сторожа розігнала арабів при допомозі літаків, які відступили зі значними втратами.

Літературні нагороди Українського Католицького Союзу.

Головна Рада Українського Католицького Союзу уфундувала — подібно, як попередніх літ так і цього року — літературні нагороди за 1938 рік у висоті 1000 зол. Цьогорічне жюрі візьме під увагу як мистецькі літературні твори, що вносять в українську літературу позитивні вартости з християнського і національного погляду, так і ідеольоґічно-світоглядові праці, видані в 1938 р., що розробляють католицьку ідеольоґію та пристосовують її до сучасних українських обставин.

Членами жюрі для визначення згаданих нагород іменувала Головна Рада УКС-у: о. д-ра Гавриїла Костельника (як голову), ред. д-ра М. Гнатишака, ред. П. Ісаєва, м-ра Ю. Редька й о. ред П. Хомина.

Вислід літературного конкурсу подамо до відома 10. II. 1939 р.

За Головну Раду Українського Католицького Союзу:

Модест Каратницький, голова. **О. м-р Олександер Бущ,** секретар.

Після похорону ґен. Мирона Тарнавського.

КНИЖКА-АЛЬБОМ ПРО ОСТАННІ ХВИЛИНИ ҐЕНЕРАЛА.

Як довідуємося, заходами Ділового Комітоту улаштування похорону Ґенерала Мирона Тарнавського появиться небавом книжка-альбом про останні хвилини Ґенерала. У ній буде зібране все, що відноситься до кінця життя Ґенерала та світлини з Його життя.

Незалежно від того окрема редакційна колеґія приготовляє пропамятну книгу про цілість життя пок. Ґенерала.

КОНДОЛЕНЦІЙНІ ПИСЬМА.

До „Молодої Громади" надіслали у дальшій черзі кондоленційні телеґрами та письма: б. старшини УГА в Борщеві, українські установи в Немирові, українські установи в Вороблячині, українські установи в Дорі, українське громадянство Мединич, Зенон Кузеля з Берліна, Т-во б. Українських Вояків у Бельґії, Українська Спілка ім. гетьм. І. Мазепи у Празі, о. Стефан Ядловський, парох Полян Суровичних, д-р Олександер Марітчак зі Львова, Володимир Балтарович зі Львова, Союз Орґанізацій б. Українських Комбатантів у Празі, українські товариства у Відні, Українське Бюро в Льондоні, українські установи та б. вояки УГА у Бобреччині, українські установи в Ланівцях, Володимир Радзикевич з Вишенки, Філія Т-ва Охорони Воєнних Могил у Чорткові, Осип Кокилка зі Львова.

БОБРЕЧЧИНА.

Вістка про ненадійну смерть бл. п. Ґенерала Мирона Тарнавського дійшла до Бібрки аж із пресою, тобто 30. червня. Ввечорі зібралися колишні комбатанти та представники установ на жалібне засідання. Нараду отворив найстарший віком та ступнем із УГА д-р Ярослав Дудикевич і коротко зясував незабутню ролю Покійного в історії українського народу. Приявні пошанували память Покійного Начального Вожда однохвилинною мовчанкою.

Постановлено: надрукувати ручно (за браком української друкарні в Бібрці) клепсидри, розвісити по місті та розіслати на села; вивісити на українських установах жалібні прапори; вислати кондоленційне письмо до „Молодої Громади"; уладити панахиду дня 1. липня в бобрецькій церкві ввечорі; зладити вінець із написом „Незабутньому Вождові — Бобрецька Земля" та з вінцем вислати делеґацію з колишніх комбатантів. Клепсидри розіслано післанцями. Післанці принесли вістки, що з сіл без ніякої аґітації заповідається численна участь у похороні.

Панахиду відправив місцевий парох о. Дяків при численній участи громадянства. З обох сторін символічного катафальку стануди рядами колишні комбатанти й усім при співі мужського хору закрутилася сльоза, як згадали величні дні, що їх пережили чи в горю, чи в радощах під проводом Незабутнього Начального Вожда. Також по всіх парохіяльних церквах відправлено панахиди.

Крім вінця Бобрецької Землі в формі стоячої ґранати з барвінку та китиць калинових ягід — із хрестом УГА з цвітів — зложили вінці Бертешів, Гринів (без напису), Девятники і Звенигород. Крім численного громадянства взяли в похоронах орґанізовану участь мундуровані „Луги" з Гринева, Звенигороду, Підгородищ, Серник і Суходолу

ЧОРТКІВ.

На вістку про смерть ґен. Тарнавського зібралися в Чорткові представники всіх українських повітових та місцевих установ на жалібне засідання. Проводив д-р В. Електорович. Вирішено вислати делеґатів з землею на могилу Вожда в особах **д-ра Електоровича і дир. Василя Шмати.** Делеґати забрали землю зі стрілецьких могил у Чорткові та відвезли її до Львова у різьбленій у гуцульському стилі урні.

В Чорткові відправлено в парохіяльній церкві жалібне богослуження і панахиду, на які запрошено громадянство клепсидрами. Службу Божу і панахиду відправив о. Герник в асисті оо. Тауцького, Кубійовича і Діднка. Співав хор „Чортківського Бояна" під орудою студ. Богосл. Акад. Борси.

КАЛУЩИНА.

Клепсидри на мурах Калуша сповістили українське громадянство про смерть б. Начального Вожда. На знак жалоби на „Народньому Домі" та всіх українських установах повівали чорні прапори.

В четвер відбулося в „Народньому Домі" жалібне засідання, на якому дир. Ступницький говорив про ґен. Тарнавського та відчитав уривки з книжки В. Лясовського „Генерал Тарнавський". Потім подав до відома програму похорону у Львові та заупокійні богослуження в Калуші.

В неділю 3-го ц. м. відправлено в парохіяльній церкві панахиду. На похорон до Львова виїхала окрема делеґація. Б. старшини УГА і громадянство Калущини вислали до „Ділового Комітету" кондоленційне письмо.

В селах Калущини відправлено заупокійні богослуження і панахиди.

БЕРЛІН У ПАМЯТЬ ҐЕН. М. ТАРНАВСЬКОГО.

З Берліна повідомляють нас, що ненадійна смерть ґен. М. Тарнавського глибоко діткнула всю місцеву кольонію. У пятницю вечором 1. ц. м. у церкві при Пфальцбурґерштрассе відбулась панахида, яку відправив місцевий парох прелат д-р П. Вергун. У середу 13-го ц. м. улаштовує „Українська Громада" в салі „Лявдзє Касіно" жалібну академію, на якій промовлятимуть проф. бреславського університету Ганс Кох і д-р Сократ Іваницький.

Пліт помальований гноївкою.

ІНТЕРПЕЛЯЦІЇ У СПРАВІ ОБІЖНИКА ПРЕМІЄРА СКЛАДКОВСЬКОГО.

Посол Артур Тарновський зголосив у соймі інтерпеляцію у справі відомого обіжника премієра Складковського про малювання плотів. Він твердить, що тепер будівельні комісії та представники всякої влади, почавши від старости і скінчивши на поліціянті, непокоять громадянство по містах і селах домагаючись: малювати або білити плоти, усувати неприписові паркани, переводити ремонт будинків, вимощувати доїзди до прилюдних доріг і т. д. Все те треба виконати в речинцях від 3-ох до 14-ти днів.

З початку — кажеться в інтерпеляції — людність пробувала боронитися проти того, але коли побачила, що під охороною поліції валять плоти почала безкритично наоспіх виконувати накази зі страху перед консеквенціями. Але ті технічно невикональні розпорядки наражують громадянство на великі шкоди і тепер, на переднівку, це для людности непосильний тягар. Люди мусять запозичатися на купівлю матеріялів, які дорожіють, а вся робота це нішо інше тільки тандита, бо що можна зробити наоспіх. Плоти білять чистим вапном, а був такий випадок, що один чоловік не маючи грошей на вапно, помалював пліт... гноївкою.

Наслідок того розпорядку — роздражнення громадянства до крайніх меж. Дійшло до того, що міська управа в Тарнобжегу подалася до димісії, бо не хоче брати відповідальности за те, що діється у місті.

Пос. Тарновський твердить, що будівельна влада не може домагатися негайного виконання своїх **наказів, бо це відбирає громадянам** право рекурсу від осудів адміністраційної влади. Припис про примус в адміністрації можна пристосовувати тільки у „загальному інтересі" або у „винятково важному інтересі сторони", а ясна річ, що в такій великій кількости випадків не може бути ані загрози для загального інтересу, ані важного інтересу зацікавлених осіб.

Згадані накази — суперечні з засадою правовости і вони підривають авторитет репрезентантів адміністраційної влади та псують їх взаємини з оґірченою до великої міри людністю.

Пос. **Кшечунович** вніс теж інтерпеляцію, в якій гостро критикує примус ремонту домів та огорож. Він навів факти, що влада розбирає і нищить будівлі й огорожі. Один селянин під Томашевом наложив на себе руку і як виявило слідство причиною того було те, що йому казали відновити і перемалювати стодолу. Як малоземельний він не мав засобів, щоб виконати наказ, а його прохання, щоб його звільнити від віднови, влада відкинула і розібрала стодолу. Доходить до того, що навіть живоплоти з наказу ревної влади білять вапном, що є каригідним нищенням природи.

ПРЕМІЄР СКЛАДКОВСЬКИЙ ЧАСТИННО ПРИПИНИВ СВІЙ РОЗПОРЯДОК.

Премієр Складковський видав обіжник до воєводів, в якому каже, що з уваги на те, що сільська людність у великій мірі виконала розпорядок щодо віднови осель, можна припинити виконування цього розпорядку на час гарячих робіт у полі: по селах і осадах та в містечках, що мають хліборобський характер.

Константин Шараневич

емеритований судда

упокоївся в Бозі по короткій і тяжкій недузі дня 7. липня 1938 р. у 66. році життя.

Похорони відбудуться в суботу 9. липня 1938 р. в год. 4. попол. з крипти Вірменської Катедри, при вул. Вірменській на Личаківський цвинтар, на які запрошують Свояків і Знайомих

Сестра і Рідня.

БАНДИТСЬКІ НАПАДИ НА УЧАСНИКІВ ПОХОРОНУ НАЧАЛЬНОГО ВОЖДА.

Серед темної ночі, коли учасники похорону бл. п. Ґенерала Тарнавського верталась фірами домів, на дорозі в **Сихові** засілися якісь „лицарі ночі" та обсипали фіру градом товченого, гострого каміння. Ніхто не сподівався нападу й чимало людей покалічено та побито камінням. І так з бобрецької Соколівки дістав у тімя так сильно, що відразу зімлів, справник кооперативи Олекса Дулька, рану в задню частину голови дістав Іван Здankевич, а в рамя дістав сильно каменем Олекса Щур. — Напасники нападали на цілі валки возів, навіть на мундуровані „Луги". І так напали на „Луг" із Гринева. При нападі на „Луг" із Звенигороду дістав сильно каменем у руку інвалід Петро Ґураль — саме над раною, що зробила його інвалідом. Луговика Богдана Орача якийсь „герой" ударив палкою між пальці та покалічив. Напасники нападали на самітні фіри, а у валках на останні і зараз утікали. Покалічених та побитих буде більше, це тільки назвища тих, що про них досі зібрано вістки.

——о——

НОВИНКИ.

— **Конфіската „Діла".** Останнє число (ч. 147) „Діла" з 7. ц. м. підпало конфіскаті за статейку п. н. „До історії ревіндикації".

— **Преосвященний Йосафат Коциловський,** що перебув важку операцію в одній з віденських клінік, вертається поволи до здоровля, чого якнайщиріше бажаємо Проесвященному Владиці. Хоч покищо Кир Йосафат ще не виходить з кімнати — лікарі запевняють, що вже незабаром покине віденську лічницю.

— **Д-р Маріян Панчишин** виїхав на вакаційний відпочинок та вернеться до Львова щойно 15. серпня ц. р. 1484

— **Виділ Українського Лікарського Товариства** пригадує своїм членам, що зголосили участь у прогульці до живця „Черче", що прогулька відбудеться в неділю, дня 10. ц. м. Для львівських Товаришів збірка в год. 6. уранці на площі Бандурського, коло станиць автобусів.

— **Кінцевий іспит Захоронкарської Семінарії СС. Василіянок** у Львові при вул. Потоцького 95, відбувся під проводом п. проф. Ядвиги Вуйцік, письменний дня 30, 31. травня і 1. червня і устний 14, 15, 17 і 18 червня ц. р. Іспит зложили: Ваколюк Галина, с. Галамай Агнета, Гарапа Ірина, Гева Ярослава, Ґалан Надія, Даніленко Ольга, Домбровська Віра, Дучимінська Наталія, Капустяк Ольга, Коссак Василина, Кривоніс Марія, Кушнір Анна, Лозинська Юлія, Луцак Марія, Мацієвич Анна, с. Муж Домініка, Новаківська Евгенія, Процак Любомира, Рикшинська Наталія, Романович Параскевія, Тарнопільська Ольга, Хаврона Параскевія, с. Харків Софія, Швак Олександра, с. Шлиян Йоанна, Юрчинська Олена, Юрчук Ірина, Янович Олександра, Яременко Ярослава.

— **Чому не було нашої Служби Божої в радіо?** Нині дістаємо з усіх усюдів телефонічні запити, чому вчора, в день св. Івана Хрестителя, не було трансмісії нашої Служби Божої з Успенської церкви, хоч таку трансмісію „Діло" заповіло. Такий запит спрямовуємо ми до Дирекції львівського радія і чекаємо її вияснення.

—**Величаве храмове свято** відбулося минулого четверга у Свято-Іванській Лаврі в оо. Студитів на чернечій горі (Кайзервальді), при участи понад 1.000 осіб зі Львова. Свято почалося торжественною Службою Божою в гарно прибраній каплиці біля церкви, яку відправив о. крил. д-р В. Лаба в асисті о. сов. Е. Дуткевича, о. д-ра О. Кладочного; діяконував о. Кипріян Шульган (студит). Співав хор Петро-Павлівської церкви під проводом п. Цапа. На цей празник прибула процесія зі Знесіння з гарно вишитими хоругвами під проводом о. В. Харини. Ввесь час сповідало кількох священників, до св. Причастія приступило понад 200 осіб. Після Служби Божої відспівано многоліття св. Отцеві, ВПреосвященному Митрополитові та епископам, о. ігум. К. Шептицькому, о. крилош. Лабі та українському народові. Прегарну і добре обдуману проповідь виголосив о. д-р І. Гриньох. По богослуженні відправили водосвяття о. В. Харина та студити о. Кипріян Шульган, о. Іван Петерс та о. Сава Савицький. Вкінці слід згадати, що ВПреосвящений Митрополит не міг приїхати і виголосити, як минулими роками проповідь, бо був перешкоджений.

— **Гостинний виступ нашого співака Голинського в опері.** В неділю 10. ц. м. в год 7.30 вечором на стадіоні „Сокола" (при вул. Личаківській біля парку) виставлять дві опери: „Кавалерія рустікана" і „Паяци". В ролі Канія в „Паяцах" виступить відомий наш оперовий співак Михайло Голинський. Крім того беруть участь: Зенон Дольницький, І. Романовський, Ф. Пляцівна, М. Будзішевська, М. Поповичівна, Я. Гінґлерівна, Я. Гляди, Л. Рейхан, М. Салецький, збільшена орхестра і хори львівської опери. Ціни місць від 1. до 2. зол.

— **Опалюючись на сонці** не забувайте, що найбільш ефектовні знимки з пляжі дістанете на панхроматичних матеріялах з єдиної української фото-крамниці Е-комп, Львів, вул. Сикстуська 29. Тел. 203-30. 1639.

— **Львівська хроніка.** В ночі зі середи на четвер при вул. Дзялинських дійшло до бійки між пяними робітниками, підчас якої згинув Я. Курлей. Поліція арештувала кількох авантурників під закидом убиства. — З помешкання купця Акса при пл. Стрілецькій ч. 12. невідомий злодій вкрав минулого четверга вечором мужеську гардеробу вартости понад 2.000 зол. — При вул. Личаківській нагло занедужала Юстина Кузьмирів. Її відвезли до шпиталю, де вона теж померла.

— **Арештували вбивника власника ресторану.** Поліція у Станиславові арештувала 37-літнього Михайла Ковалюка, який признався до вбивства Богдана Демянчука, власника ресторану в Надвірній. При вбивникові найшла поліція пограбовані предмети і 507.10 зол. Убивник був два тижні в Надвірній і заходив до ресторану Демянчука.

— **Кари на студентів.** Коломийське староство покарало студентів: О. Гошовського, Б. Тичинського, Е. Молощука і М. Вонсуля по 3 і 4 тижні арешту за те, що вони носили чорні опаски на знак жалоби по бл. п. Коновальцеві.

— **Ревізії й арештування у Бережанщині.** З початком липня ц. р. поліція перевела ревізії в Семена Весоловського, Михайла Кавфера та Івана Петруха у Стриганцях, бережанського повіту. По ревізії арештували Гринька Петруха, Михайла Кавфера та студ. Карла Весоловського. Крім цього переводять ревізії між громадянами в Гиновичах і Вербові.

Краєва хроніка. В Коропужі пов. Рудки невідомий напасник важко зранив й опісля задусив 62-літнього селянина М. Савроцького в його хаті. Поліція шукає за вбивником.

У фабриці льняного промислу в Коросні вибухнув збірник одної з машин у сушарні і знищив машину. Відломки заліза зранили важко робітника Пенцака, якого перевезли у безнадійному стані до шпиталю.

В Кривчичах Великих повстала пожежа в хаті Михайлини Базилевичевої від поганої будови комину. Пожежа знищила дах помешкання і зложені на стриху два вози сіна. — Поліція арештувала Василя Стабрина з Плешовець під замітом підпалу стодоли своєї мами, щоб дістати асекураційну премію. — В Комборні недалеко Коросна бавився над ставом чотиролітній хлопчина Ст. Малиновський. Нагло хлопчина втратив рівновагу, впав до води і втонув. Прокуратор притягне батьків до відповідальности за те, що не опікувалися якслід своєю дитиною.

— **Дві дівчини під колами самоходу.** Минулого четверга на одній з вулиць Варшави переїхав М. Волінський дві чотиролітні дівчини, які вибігли на вулицю. Одну з них Б. Червінську перевезли у важкому стані до шпиталю, другу лекше ранену віддали під опіку батьків. 23-літня сестра Червінської, яка йшла з обома дівчатами, збожеволіла і її відвезли теж до шпиталю.

За крадіж авта міністра справедливости паризький суд виміряв злодієві Карлові Гізеле найвищу кару. Покараний зорганізував своє підприємство дуже зручно відкривши в шістьох містах Франції свої філії, в яких перепродував крадені самоходи. З тією метою подавав до преси оголошення того змісту, що високий кольоніяльний урядовець, призначений до Індокитаю, мусить негайно продати новокуплене авто. Один з найзручніших успіхів цього злодія від самоходів розглядав саме тепер паризький суд. Гілезе вкрав перед міністерством справедливости новісенький самохід міністра справедливости Кампонкі і відпродав його три дні пізніше президентові апеляційного суду в Марсей Воренові. За цю мандрівку самоходу міністра справедливости, що викликала велике зацікавлення між французькими судовими колами, виміряв паризький суд найвищу кару.

— **Вибух вулькану Кракатав.** З найбільшого вулькану в Азії Кракатав випливають потоки ляви, та попіл з камінням вилітають до висоти 1.800 м. У хмарах диму і пари чути раз-у-раз страшні підземні вибухи. Населення втікає в переполосі. У напрямі вулькану виїхала голяндсько-індійська наукова прогулька.

— **Страшна самоходова катастрофа.** З високого насипу шоси недалеко клімчатичної місцевости Дорна Ватра на Буковині скотився автобус до ріки Бистриці. З 30-ох подорожніх 7-ох важко ранених, одна дитина померла.

— **Монополь на шкільні підручники.** Румунський міністр національного виховання Калінеску рішив завести монополь на шкільні підручники. Дотепер керманичі шкільних округ видавали самі шкільні підручники і батьки мусіли купувати щораз то нові книжки.

— **Нові катакомби в Римі** в околиці вія Апія відкрила папська археольоґічна комісія. В катакомбах відкрили нові гроби з написами в латинській і грецькій мові. Здогадуються, що катакомби походять з другої половини IV. віку. Дослідами нововідкритих катакомб занялася спеціяльна комісія.

— **З Відня на сільські роботи в Долішній Австрії** виїхало 2.000 молодих дівчат. Вони перебуватимуть у спеціяльних таборах і помагатимуть 6 тижнів селянам в їх праці.

— **Смерть визначного фільольоґа.** Цими днями помер у Відні князь Микола Трубецкой, професор славянської фільольоґії у віденському університеті. Він уродився у 1890 р. у Москві, студіював у Ляйпціґу та в Берліні. Він належав до нової школи мовознавців, що використали нові здобутки психольоґії, соціольоґії та фільософії і залишив цілу низку першорядних праць, як „Морфольоґічна система російської мови" і „Вступ до опису фенольоґії". Він належав до чільних представників евразійського руху. Цікавила його еволюція поглядів на українську мову. Йому присвятимо окрему статтю.

— **Сензаційний шпигунський процес** почався в м. Тарту перед военним трибуналом. На лаві підсудних засіла 24-літня красуня Зіна Литвиненко (правдиве прізвище Альма Райнвальд). Вона довший час перебувала в Естонії де скінчила університет і розвідчу школу комінтерну. З весною ц. р. підсудна вернулася нелегально до Естонії, замешкала під прибраним прізвищем у Тарту, де намагалася зорґанізувати шпигунську акцію. Завдяки своїй красі Литвиненко намагалася навязати контакт з естонськими старшинами і дістати від них бажані інформації. Одначе вже по трьох місяцях опинилася в арешті. Їй грозить довголітня вязниця.

— **Страшні розміри прибрала повінь в м. Кобе,** де вода зірвала три водні збірники і залила зовсім м. Кобе. Стихійна катастрофа потягнула за собою 311 убитих, 430 пропало без сліду і 1400 ранених. Підчас повені згинуло 40 европейців і 600 дітей. Вода знищила зовсім дві дільниці. Рух у цілому місті припинений.

— **Нечувані відносини в парках.** Большевицька преса поміщує листи читачів з жалобами на нечувані відносини в московських парках і городах, в яких нема лавок. Вечором в парках та городах нема світла і тому діються в них нечувані неморальні історії, не згадуючи про всякі грабункові напади на прохожих і поодиноких міліціянтів.

——о——

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

MORZE. Organ Ligi Morskiej i Kolonialnej. Rok XV. Nr 6. Czerwiec, 1938. Warszawa.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr 23. 12 czerwca 1938. Warszawa.

AMERICAN BEE JOURNAL. The Oldest Bee Journal in the English Language. Vol. LXXVIII. Nr. 4. April 1938. Hamilton, Illinois. U. S. A.

Спорт.

УКРАЇНА — СВІТЕЗЬ У БОКСІ.

Метч Україна — Світезь, що буде інавгурацією нового боксерського сезону у Львові, відбудеться в неділю 10. липня н. р. на площі Сокола-Батька. Початок в год. 17.

Боксери України виступлять у найкращому своєму складі з Білим на чолі. Знаменита форма цілої нашої дружини дає запоруку, що метч стоятиме на високому рівні.

ЧУВАЙ ЗАЛИШАЄТЬСЯ В ОКР. ЛІЗІ.

Слідство в справі вставлення стрийською Погонею неуправненого змагуна під чужим іменем до змагань проти Чуваю виявило стійкість домагання Чуваю. Призвали йому в цього приводу воковер. ВГіД львівської округи не полагодив цієї справи офіційно, але позитивне її рішення в користь Чуваю є лише питанням часу.

Одночасно зачуваємо, що ПЗПН у Варшаві відкинув відклик самбірської Корони щодо звороту втрачених воковером 3 пунктів. Таким чином Корона таки мусітиме попрощатися з Лігою.

ЄГУДА — Т. Ш. Л.

Третій, рішальний метч за мистецтво групи Львів-Тернопіль і доступ до фіналу гор за вхід до Окружної Ліги відбудеться в неділю 10. липня у Львові на грищі Цитаделі передполуднем. Переможець тих змагань зустрінеться зі Сяном, причому перший метч відбудеться 17. липня у Перемишлі, а реванж 24. липня у місці осідку переможця групи Львів-Тернопіль.

Батьки і діти під Прапор „Просвіти“!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Субота 9. 7. год. 8. „Люди в білому“.
Неділя 10. 7. год. 4. попол. „Волк королеви Мадагаскару“. Год. 8. веч. „Люди в білому“.

Театр Ріжнородностей:

Субота 9. 7. год. 8. „Еспанська муха“.
Неділя 10. 7. год. 4. попол. „Еспанська муха“; год. 8. веч. „Еспанська муха“.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

МИКУЛИЧИН:
9. 7. Під куратлею.
10. 7. Невольник.
З Микуличина іде театр до Ворохти, Жаби, Косова і Кут.

КІНА.

АПОЛЬО: „Тінь Шангаю“.
АТЛЯНТІК: „З піснею крізь життя“.
БАЛТИК: „Магнолія“, „За кулісами слави“.
ВАНДА: „Прокажена“ та „Ординат Міхоровський“.
ГРАЖИНА: „Танго залюблених“, „Мельодії над Дунаю“.
ЕВРОПА: „Перли і серце“.
КАСІНО: „Люди Висли“.
КОПЕРНИК: „Весела звірка“, „Побралися за скоро“.
МАРУСЕНЬКА: Нечинне з причини реконструкції.
МЕТРО: „Обманувачева“, „Коли ти залюблена“.
МІРАЖ: „Фредик ущасливлює світ“, „Дівчата з Новолипок“.
МУЗА: „Після великої війни“.
ПАЛЯС: „На краю життя“, „Каварня на границі“.
ПАКС: „Я винувата“ з Даніелею Дарів
РАЙ: „Альотрія“ і додатки.
РІЯЛЬТО: „Соловій з Відня“ з Мартою Егерт.
РОКСІ: „Кохання у масці“.
СВІТ: „В огні куль“ і „Теодора“.
СТИЛЕВЕ: „Без приказу“ і ревія.
ТОН: „Нансі Стіль пропала“, „Переможна боротьба“.
УТІХА: „Товариші зброї“ та ревія.
ХИМЕРА: „Обережно з коханням!“

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(пл. Марійська)
„Бад Гаштайн“

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід“ (Пасаж Гавсмана ч. 7): „Голяндія“.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Субота, 9. липня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Ран. дзвінок, 7.15 Ран. муз. — орх. поль. держ. поліції. 8.00 Погідна раніш. авдиція, 11.57 Сигнал часу, 12.03 Полудн. авд. з Лодзі, Полудн. газетка з Варшави, 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Обід. муз. — орх. 15.05 Господар. і сусп. вістки, 15.10 Завтр. прогр., 15.15 Театр уяви для дітей: слуховище „Пейсідор-олімпійський змагун, 15.45 Господ. вістки з Лодзі й Торуня, 16.00 Муз. репорт.: румун. мельод., 16.45 На передніввку — фейлєтон, 17.00 Вістки з міста й провінції, 17.10 Спорт і ритм, 17.55 Гальо — спорт, 18.00 Наша програма. 18.19 Конкурсова авдиція П. Р., 18.30 Пісні, 18.45 Шлеськ — поет. квадр., 19.00 Твори І. Падеревського — фортеп., 19.20 Актуальна гутірка, 19.30 Гумор у піснях С. Монюшка, 20.00 Авд. для поляків закордоном, 20.45 Вечірн. дзвінок, 20.55 Акт. гутірка, 21.00 Розмова із слухачами дир. Петрі, 21.10 Польська нар. капеля, 21.45 Фрагм. міждерж. легкоатлет. метчу Польща—Німеччина з Кеніґсберга., 21.50 Спорт. вістки, 22.10 Година несподіванок, 23.10 Остан. вістки вечір. дзв. і метеор. комунікат.

Шукаєте мешкання?

Найдете його і буде воно Вам зовсім відповідати, якщо дасьте оголошення до „Діла“.

Позір! Єдині українські шоферські курси інж. Ярослава Білинського

Проваджені українськими фаховими силами, поручаються всім, що хочуть здобути всесторонне знання в ділянці моторизації та запевнити собі певний прожиток. — **Інформації і вписи щодня.** —

Львів, вул. Сикстуська 43. — Телефон 271-55.

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Субота, 9. липня 1938.

БЕРЛІН 16.00 Вес. муз., 18.00 Розр. муз., 19.10 Твори Вердія, 20.00, 21.00 Розр. конц., 22.30, 23.00, 24.0 Танк. муз., БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 21.30 Гавай. орх., 22.15, 23.00 Орх., 23.15 Нар. муз., 23.30 Танк. муз.; БУДАПЕШТ 17.25, 18.00 Військ. орх., 19.00 Мадяр. нар. пісні, 21.55, 22.00 Джез. муз., 23.10 Танк. муз.; ВІДЕНЬ 12.00 Симф. орх., 13.15 Розр. муз 20.00, 21.00 Оперет. Катвіго, 22.30, 23.00 Роозр. конц.; ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 18.00 Оперет. мельодії, 19.00, 20.00, 21.00 Вес. муз., 22.30 Квартет; КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття; МІЛЯНО 17.15 Танк. музика, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Опера Мефістофель; МІНХЕН 12.00 Конц. орх. віден. фільгарм., 14. 25, 15.00 Розр. муз., 17.00 Нар. пісні, 18.10 Солісти, 19.40, 20.00, 21.00 Опера Штравса „Аріядна на Наксос“, 22.20, 23.00 Розр. конц.; ПРАГА 18.20 Орх., 19.20, 20.00 Оперет. мельод., 21.10 Конц. орх. чеськ. фільгар.; РАДІО ПАРІ 20.15 Пісні, 22.05 Симф. муз., 23.00 24.00 Танк. муз.; РИМ 17.15 Форт. речіт., 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00, 22.00 Симф. конц., 23.15, 24.00 Танк. музика

Неділя, 10. липня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Любі мельодії, орх., 20.00 21.00 Розр. концерт, 22.30, 23.00 24.00 Весело й радісно, розр. муз., БІЛГОРОД 18.15 Плити, 22.20 Радіоорх., БУДАПЕШТ 15.45 Поліц. орх., 17.00 18.00 20.00 22.50 23.00 Циган. музика, 18.40 19.00 Форт. речіт., 19.15 Словно-муз. авдиція, 20.15 21.00 Вальси й давні танки, орх., 22.20 23.10 Джез. муз. ВІДЕНЬ 12.00 Симф. орх., 13.15 Розр. концерт, 15.36 Смичк. квартет, 18.20 Вояцькі пісні, 19.10 Соната Брамса, форт., 22.30 23.00 Танк. муз., ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 14.30 Португаль. мельодії, 15.00 Розр. муз., 22.30 23.00 24.00 Легка й танк. музика, МІЛЯНО 17.10 Симф. концерт. 19.45 20.30 Розр. музика 21.00, 22.00, 23.15 Танкова музика, МІНХЕН 17.00 18.00 Розр. музика, 19.10 Концерт орх. і сол., 21.00 Фестіваль у Домі Нім. Культ., ПРАГА 12.25 Концерт орх. і хору з соліст., 16.30 Легка музика, 17.00 Військ. орх., 17.45 18.00 Учит. хор, 18.30 Росій. хор, 20.15 21.00 „Експрес до Нісси“ оперетка, 22.35 23.00 Танкова музика, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх., 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, 23.00 24.00 Танк. муз., РИМ 17.15 18.00 19.45 20.30 Розр. музика. 21.00 22.00 23.00 „Франческа да Ріміні“ опера.

Понеділок, 11. липня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 18.00 Розр. музика, 17.00 Солісти (форт. і скр.), 19.10 Твори Ліста, БІЛГОРОД 18.45 Нар. пісні, 20.00 21.00 Симф. концерт, БУДАПЕШТ 13.30 Циган. музика, 17.30 18.00 23.10 Джез. музика, 21.10 Циган. і військ. орх. і солісти, 21.55 22.00 Військ. орх., ВІДЕНЬ 20.00 Веч. концерт. орх., солісти, ДОЙЧЛЯНДЗЕНДЕР 18.20 Концерт, 20.00 Розр. музика, 21.15 Камеральна орх., 22.30 Квартет, 23.00 Нічний концерт, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 18.15 Танк. музика, 19.30 20.30 Розр. музика, 21.10 22.00 23.00 Біблій. драма, опера, МІНХЕН 16.00 Орх., 17.10 18.00 Розр. музика, 19.10 20.00 Вес. музика, 21.10 Форт. квартет, ПРАГА 17.40 Форт. речіт., 18.20 Орх., 19.25 20.0 Францусько-чеський концерт з Парижа, 21.25 Концерт Мендельсона, 22.45 Симф. Фібіха, орх. фільгарм., РАДІО ПАРІ 18.15 Легка музика, 20.20 Вокаль. концерт, РИМ 17.15 Форт. речіт., 19.30 20.20 21.10 Розр. муз., 21.30 22.00 23.00 Симф. концерт.

БІРЖА.

Львів 8 липня 1938

Гроші.

Купно-продажа: Бельґи бельг. 90·32, 89·85. Доляри американські 5.30·00, 5·27·00 Доляри канад. 5·27·00—5·24·00. Флорени гол. 293·59—291·85. Франки фр. 14·88—14·58, Франки швайцарські 121·80—121·00 Фунти англ. 26·30—26·14, Гульдени данц. 100·25—99·75, Корони ч 15·00—12·00 Корони дан. 117·45—116·50 Кор. норв 132·23—131·25. Корони шв. 135·64—134·65. Ліри італ. 27·70—21·90, Марки фінлян 11·62—11·30, марки нім. 79·00 — 73·00, Бельги 26·25—25·95 марки нім. срібні 103·00 — 97·00

Акції.

Банк Польський 121·00 Цукор, 34·50. Вугіль 3.·25, Ліпльоп 75·50. Можеїв 12·75, Островець 57·25, Стараховичі, 37·00, Габербуш 46·50.

Папери

4 і пів проц. внутр. 66·50, 66·25, 3 інв. 1 ем. 82·25, серія 92·25 3 поз. інв. 2 ем. ненот. серія ненот.5. конверс. 71·00 прем. дол. 41·75 4 консол. 67·00
Тенденція неодностайна

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, 8. липня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп. 2·65 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак. 2·70 зол.
молоко . . . 6—17 сот.
яйця (копа . . . 3·55 зол.
Тенденція на масло сильна, на молоко та яйця вдержана.

ОПОВІСТКА.

Ювилей 50-ліття української державної гімназії в Перемишлі. Пригадується що зїзд колишніх абітурієнтів української перемиської гімназії з нагоди її пятьдесятьлітнього істнування відбудеться з кінцем вересня або з початком жовтня ц. р. Докладний речинець оголосимо в часописах. Просимо всіх кол. абітурієнтів, котрі з якоїнебудь причини досі не зголосили своєї участи у святі, зробити це негайно. З нагоди ювилею постановлено створити стипендійний фонд ім. Григорія Цеглинського і видати Альманах. Датки на повищі цілі просимо надсилати на адресу „Української Щадниці“ в Перемишлі через П. К. О. число конта 144.755. — **Комітет.**

Загальні Збори „Ремісничо-Промислової Бурси“ у Львові відбудуться в неділю 17. липня 1938 року в год. 9. зранку у власній домівці при вул. Бартосівни 3, з таким порядком нарад: 1) Звіт з діяльности, 2) Ухвалення абсолюторії, 3) Вибір голови, трьох членів Ради, двох заступників і трьох членів Провірної Комісії, 4) Внески і запити. На випадок неприявности приписаної кількости членів, Загальний Збір відбудеться в год. 10-тій з цим самим порядком нарад при довільній кількости членів. 1477

Замість вінка на могилу бл. п. Ген. М. Тарнавського зложив на „Рідну Школу“ зол. 10.— Олекса Овчарик з Лодзі.

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

МАШИНУ до писання „Мерцедес 3“ добру, продам. Зголошення до „Діла“ під „450 зол.“ 1481 1-1

МАГІСТЕР фармації з Познаня шукає початкової практики в аптиці. Умовини прошу слати: Богдан Коцатко Ходорів, Ринок 1485 1-2

ПІДПРИЄМСТВА

3.000—4.000 зол. приймемо до добре розвиненого підприємства на догідних умовах. Зголошення до Адмін. „Діла“ під „Розвиток“. 1478 1-2

МЕШКАННЯ

ДЕШЕВО, бо 22 зол. місячно віднайму кімнату з кухнею чесним спокійним людям. Воробець, емер. учитель, Львів-Левандівка, вул. Загроди 11. 1467 2-3

ГАРНА фронтова кімната з кухнею, II пов., у середмісті, комірне 45.— зол. до винайму. Адреса і ближчі інформації в Адміністрації „Діла“, Відділ оголошень. 3-3

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ГЛЯСҐАЛЬ — упр. тех. дентист тепер Львів. Пасаж Гавсмана 7. 875 48-50

ТІЛЬКИ 5.— ЗОЛ. тривка ондуляція з 5-місячною гарантією. Сальон чесання пань. Сикстуська 8. вхід через браму. 1463 2-2

СЕКРЕТ доброї направи годинника — це додаток оригінальних частин годинника. Всякі оригінальні частини має тільки мистець годинникарства **Гутерман, Сикстуська чотирнацять.** 1105 9-12

ІВАН КРИВУН уневажнює вкрадені: książka wojskowa z kartą mobilizac. P. K. U. Lwów-powiat i dowód osobisty. 1488 1-1

ОГОЛОШЕННЯ.

КОНКУРС.

Управа гімназії СС. Василіянок у Яворові оголошує оцим конкурс на вчительку (ля) до історії. Вимагані повні кваліфікації. 1483 1-3

Рік основ. 1904. Телефон 213-06.
ВИРІБ І ВЕЛИКИЙ СКЛАД
Корсетів, черевних поясів, гумових паньчіх і нагрудників
найновіщих париських і брюсельських кроїв
Я. Шрайбер ЛЬВІВ Гетманська 6.
Ч. 1054 9—10. Ціни фабричні.

ПІТ

НІГ, РУК, ПАХВИН і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого патент пуару „CSAVE“ **50 сот.**
Пробний пакет. **Перфумерія**
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 7
Філія КОПЕРНИКА 15 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА Ч. 16.

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло“. — З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10.